

CHICAGO AUG 10 1964

V I E N Y B Ė

78 M. 28 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1964 M. RUGPIŪČIO (AUGUST) 6 D.

Telephone:
APplegate 7-7257

KAINA 20 C.

Tautybių spauda pas prezidentą Johnsoną

Amerikos istorijoje turbūt pirmą kartą šioje šalyje leidžiamų tautybių laikraščių redaktoriai bei leidėjai buvo specialiai sukviešti į Baltuosius Rūmus susitikti su JAV prezidentu.

Per 100 asmenų, atstovavusių trisdešimtį skirtingų kalbų laikraščius, buvo pristatytas prezidentui Lyndon B. Johnsonui Lietingą rugpiūčio 3 d. popietę. Su kiekvienu asmeniškai pasisveikinęs ir kiekvienam taręs malonų žodį, Prezidentas vėliau pasakė ilgesnę kalbą garsiajame "East Room" pokylių salone susirinkusiems laikraštininkams.

Prezidentas buvo sutiktas atsistojimu ir gausiais aplo-dimentais. Jis prabilo šiais žodžiais:

"This is your House - the House of all the people. I am honored to welcome you here as free men and fellow Americans."

Po tokio širdingo pasveikinimo, vėl aplodismentai. Ne vienas, be abejo, pajuto, kad pagaliau sulaukėme laikus, kada Amerikoje išnyko "antraeiliai" piliečiai. Mažesnių kraštų imigrantai praeityje dažnai taip buvo traktuojami, nes jų didžiuma buvo bemoksliai, beraščiai, ir išjuokiami, kad kalba "broken English". Šiuose rūmuose dabar nebuvo nei "didžiūmų", nei "mažūmų" - visi buvome lygūs, nežūrint kilmės, tautybės ar rasės.

Lietuvių spaudos atstovų priėmimo pas Prezidentą buvo nemažai. Iš senesnės imigracijos kartos redaktorių buvo dr. P. Grigaitis (vienas seniausių ir savo amžiumi),

kuris atstovavo Chicagos Naujienas, ir M. Zujus - Wilkes-Barre, Pa. leidžiamą Garsą. Iš naujakurių laikraštininkų - buvo Ant. Sodaitis - Tėvynės redaktorius, Tėvas P. Baniūnas, atstovavęs Brooklyno Darbininką, Vincas Rastenis -- Clevelando Dirvą ir G. Krivickienė -- Chicagos Draugą. Šių eilučių autorė buvo vienintelė Amerikoje gimusi lietuvė, atstovavusi seniausią pasaulyje lietuvišką laikraštį Vienybę.

Prezidento kalba, užsitęsusi beveik pusvalandį, buvo specialiai pritaikyta šiai laikraštininkų grupei. Jisai savo kalboje, tarp kitko, pasakė:

"Jūsų leidiniai atstovauja vieną amerikoniškiausių Amerikos institucijų. 400 laikraščių ir žurnalo, leidžiamų 30 skirtingomis kalbomis, pasiekia daugiau kaip 5 milijonų amerikiečių namus.

"Jūs ir Jūsų pirmtakai labai daug nuveikė, kad mus sujungtų, kad mus kartu suvestų, kaip vieną žmoniją ir vieną tautą.

Todėl aš Jus čia sukviečiau šiandieną. Tai yra reikšminga valanda mūsų tautinėje istorijoje. Kartu mes toli nužengėm. Mes turime galimybės dar toliau žengti pirmyn. Tos galimybės neturime prarasti. Tai yra Jūsų uždavinys, o taip pat ir mano.

Amerikos vadovybė visuose sluoksniuose yra kviečiama dirbti Amerikos vieningumui - kovoti prieš visa tai, kas Ameriką skiria. Tai nėra naujas darbas. Tai vienas iš mūsų seniausių darbų. Tai darbas, kurį visuomet turime

Tęsiama 4 psl.

LIETUVIŲ DIENAI PASAULINĖJE PARODOJE RUOŠIANTIS... Artistė Rūta Lee-Kilmonytė ir Lietuvių Parodos Komiteto pirmininkas Jokūbas Stukas tariai dėl programos, kurią jiems teks praveisti rugpiūčio 23 d. Artistė Rūta Lee dalyvauja, kaip "Mistress of Ceremonies".

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Valst. sekr. padėjėjas Michel Cieplinski (viduryje), sukvietęs laikraštininkus pas JAV prezidentą Johnsoną rugpiūčio 3 d. Baltuose Rūmuose. Nuotraukoje jis matomas su kai kuriais to priėmimo spaudos atstovais.

V. Tysliavienės nuotr.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Vasaros metu turime atostogų, kuomet, anot juokdario, žmonės pasitraukia nuo darbų ir vaikšto ant stogų. Tačiau ir vasarą nuo darbų nepasitraukia spauda, nes ji visuomenės protas, o žmogus (keista sakyti!) ir neprotaudamas protauja, kaip ir miegodamas kvėpuoja. Be savos spaudos Amerikos lietuviai būtų kaip žuvis be vandens. Sąmoningoji mūsų visuomenė tai visados suprato. Jusdama, kad lietuviški laikraščiai Amerikoje iš vieno prenumeratų bei skelbimų (ir prie geriausių norų!) negali patenkinančiai visus savo finansinius reikalus aprūpinti ir susidaryti lėšų tobulėti, visuomenė leidėjams noriai vis ateidavo talkon įvairiomis kitomis įmanomomis priemonėmis: gausiu lankymu specialių piknikų-koncertų, šėrų pirkimu ir aukomis. Pavyzdžiui, du mūsų laikraščiai (dienraštis ir savaitraštis) tikisi vien aukomis sutelkti reikiamą kapitalą naujoms spausdinimo mašinoms.

Tęsiama 4 psl.

Lietuviai Kalifornijoje

Los Angeles, Calif. Lietuvių Demokratų Klubas rengia pikniką-Gegužinę sekmadienį, rugpiūčio 16 d., Arroyo Seco Parke, prie 60th Ave. Pradžia 12 val.

* Vestuvės. Rugpiūčio 29, 10 val. ryte, Los Angeles šv. Kazimiero bažnyčioje, moterystės sakramentą priims inž. Romas Venckus ir Gledrė Karužaitė.

* Juozas ir Ona Kukanauzos, neseniai atvykę iš Venezuelos, aplankę savo gimines Kanadoje, grįžo į Los Angeles ir įsikūrė arti lietuvių bažnyčios. Keturi Kukanauzų vaikučiai lankys parapiinę mokyklą.

* Kun. Simonas Barčaitis, iki šiol gyvenęs New Mexico valstybėje, nuo šio rudens persikelia į Los Angeles į mirusiojo kan. A. Steponaičio vietą. Kun. Barčaitis bus šv. Kazimiero klebonijos rezidentu ir talkininkaus parapijos kunigams pastoracijos darbe.

* Paremkite kellone. Kaip žinia, rugpiūčio 23, New York'o pasaulinėje parodoje įvyksta visos Amerikos Lietuvių Diena, Los Angeles lietuvius atstovaus Tautinių Socijų Grupė, kuriai vadovauja Ona Razutienė. Jaunimas nėra pajėgus pats už savo kelionę užmokėti, todėl yra reikalingas finansinės paramos. Visas aukas prašoma siųsti Onos Razutienės vardu ir adresu: 3767 Aloha St., Los Angeles 27, Calif. Iš anksto dėkojama. Visos aukos bus pakvitojamos ir skelbiamos spaudoje.

JULIA SVEREKIENĖ, Vienybės skaitytoja, gyvenanti Lawndale, Kalifornijoje, atostogų metu gražiame Santa Barbara rezorte. Atnaujindama savo prenumeratą, Sverekienė rašo, kad Vienybė visuomet jos namuose labai laukiama.

* Marija Banionienė, kuri dar praėjusį gegužės mėnesį tebebuvo Lietuvoje, po trejų metų pastangų gavo leidimą išvykti į Ameriką ir susijungti su savo šeima. Banionienė, aplankiusi savo gimines Chicagoje, atvyko į Los Angeles, kur gyvena jos sūnus Mindaugas Banionis ir sesutė Pulkūnienė bei kiti giminių. Viešnia labai džiau-

giasi pastekusi Ameriką, o ypač Kaliforniją.

* Viktoras Lipšnis ir Adolfas Varanauskas, abu lietuviai iš okupuotos Lietuvos, dalyvauja Los Angeles atletikos varžybose tarp Amerikos ir Rusijos sportininkų. Gaila, kad šie gabūs lietuviai turi ginti ne Lietuvos, bet Sovietų Sąjungos spalvas.

MIRĖ JUOZAS BABRAVIČIUS

Liepos 22 d. Riviera Beach, Florida, mirė Juozas Babravičius-Babrovicz, 72 metų amžiaus. Jis prieš 11 metų gyveno Brooklyno priemiestyje, Middle Village, Queens, N. Y. Paliko dideliam nuliūdime našlę (Tessie) -- Antaniną Babravičienę, du sūnus, John, gyvenantį Ellenville, N. Y., Charli, gyvenantį Queens, ir dukterį Frances Hottendorf, gyvenančią Oxnard, Cal., ir seserį Karl Vaičiūnienę, ir aštuonis anūkus.

Juozas Babravičius paliko Vairiškų kaimą, Valkininkų valsčių, Trakų apskrity ir Vilniaus guberniją dar prieš I Pas. karą. Jis, kaip daugelis tų laikų imigrantų, "mokslius" baigė pas kaimo direktoriaus. Tiesa, jis nuo ausies kalbėjo gana gerai lenkiškai ir rusiškai. Žinoma, džiūkiškai ko puikliausiai

Amerikoje Juozas suprato, kad reikia daugiau ko stiekti, jeigu nori šiek tiek prasiimti prie geresnio darbo, prie geresnės vietos. Lankė vakarais anglų kalbos mokyklą. Dirbo visokius darbus. Pagaliau kiek pramokęs angliškai pradėjo mokytis gatvėkarius vairuoti. Toji profesija jam neblogo sekėsi, bet uždarbiai buvo maži. Numetęs gatvėkarius vairavimą, gavo darbą New Yorke į United Bescod Co. Darbas sunkus, bet uždirdo daugiau, negu Brooklyne Crosstown karus vairuodamas.

United Bescod Co. darbininkai pradėjo organizuotis ir 1912 metais susireikavo. Juozas kaip organizacinė darbe, taip ir streiko eigoje nebuvo paskutiniu... Streikas buvo pralaimėtas, Juozas United Bescod Co. darbo negavo. Jis vėl grįžo prie gat-

vėkarių vairavimo, tik žinoma, jau ne Brooklyne, bet New Yorko mieste.

Prieš maždaug 15 metų, New Yorko gatvėkarių kompanijos įvedė autobusų. Čia buvo problema. Tie kurie norėjo pasilikti prie autobusų vairavimo, turėjo išlaikyti egzaminus. Juozas Babravičius kvotimus išlaikė ir New Yorko mieste vairavo autobusus ir priklausė prie vairuotojų darbo unijos.

Prieš maždaug 10 metų Juozas, gavo širdies smūgį. Negalėjo dirbti kaip vairuotojas -- išėjo į sergančiųjų pensiją. Priėjo ir jo 65 metų amžiaus, kur gavo iš valdžios "social security." Juozas pardavė namus Middle Village ir išsikėlė į Riviera Beach, Florida.

Floridoje Juozas gražiai įsikūrė. Gražus namas, sodelis. Aplinkui visur gėlės. Juozas nekartą buvo išsireikškęs: "Nors vargau, bet dabar malonu gyventi!" Bet nelaboji mirtis ką kitą lėmė. Prieš maždaug porą mėnesių Juozą ištiko antras širdies smūgis. Liepos 22 d. vakare jį ištiko trečias širdies smūgis ir tas jau buvo paskutinis -- Juozas Babravičius mirė.

Liepos 6 d. Juozą Babravičių parvežė į Brooklyną-Woodhaven į Shalins šermėtinę. Stuko radijas pranešė, kad Babravičius mirė, vakare susirinko daugelis jo pažįstamų, giminių ir draugų. Liepos 27 d. 10 val. ryto Juozą Babravičių su bažnytinėmis apeigoms palaidojo St. Johns kapinėse, Queens, N.Y.

Juozas buvo Amerikos pilietis, geras lietuvis, visuo met didžiudavosi, kad įsai dzūkas. Išsėkis, Juozai, laisvoje Amerikos žemėje.

DALYVAVĖS

KAIRĖJE: VAIZDAS iš SLA 53-čiojo seimo banketo, įvykusio Sterling viešbutyje, Wilkes-Barre, Pa. Prie garbės stalo (iš k. į d.) sėdi: SLA vice-prezidentas Stasys Gegužis su žmona, Gertruda Darglenė, SLA prezidentas Povilas Dargis, 7-to SLA apskrities pirmininkas A. Millauskas, Millauskienė, banketo programos vedėja ir seimo rengimo komisijos narė Nelė Bayorienė, kongresmonas Daniel Flood ir teisėjas Edwardas Lopatto, Stovi (iš kairės): SLA išdininkė Nora Gugienė, sekretorė B. Pivaronienė, Ona Bležienė, daktaras-kvotėjas Steponas Bležis, izdo globėjai adv. St. Bredes ir Eufrozina Mikužiūtė, Apskrities vice-prezidentas A. W. Tuncavage, Kaslienė, dr. B. Kaslas ir Tėvynės redaktorius Antanas Sodaitis. Bankiete dalyvavo per 250 delegatų ir svečių.

afton tours, inc.

1776 Broadway, New York, N. Y. 10019 PLAZA 7-9595
Cable Address: Aftontours, New York

JAU PATS LAIKAS REGISTRUOTIS AFTON TOURS INC. TVARKOMAI

Ekskursijai į Lietuvą

KURI IŠ NEW YORKO SAS LĖKTUVU IŠSKRENDA RUGSĖJO 1 D.

AFTON TOURS, Sonios Sokoloff vadovaujama, išrūpino net 14 dienų viešnagės Lietuvoje. Ekskursija tęsis 21 dienas, pakelyje į Vilnių sustojant Copenhagoje ir Maskvoje. Grįžtant į Ameriką, porą dienų bus lankomasi Paryžiuje ar Londone.

EKSKURSIJA KAINUOJA \$1,050
Registruojantis reikia sumokėti \$100 rankpinigį.

DEL PLATESNIŲ INFORMACIJŲ PRAŠOMA KREIPTIS Į VIENYBĘ,

PAVERGTŪJŲ IŠKILMĖS WASHINGTONE

Liepos 15-16 dienomis Washingtonė posėdžiavo Pavergtųjų Tautų komiteto narių. Po to Arlingtono kapuose uždėjo vainiko ant traglėkal žuvusio prezidento Kennedy kapo.

Vainiko uždėjimo iškilmėse iš lietuvių dalyvavo: Lietuvos atstovas J. Kajeckas, Lietuvos Laisvės komiteto pirmininkas ir Pavergtųjų Tautų komiteto lietuvių delegacijos pirmininkas V. Sidziuskas ir kt.

Atstovų delegacija iš Pavergtųjų Tautų pirmininko esto Alexander Kutt, generalinio sekretoriaus rumuno Brutus Coste, Vaclovo Sidziuskas ir lenko Stefan Korbonski buvo priimti Valstybės departamente valstybės pasekretoriaus Europos reikalams Richard Davis. Pastal kalbėjime delegacijos nariai išdėstė pavergtųjų tautas liečiančias problemas. Pasi-

kalbėjime dar dalyvavo Rytų Europos skyriaus viršininkas Harold Vedeler ir Pabaltijo skyriaus vedėjas Irving Schiffman.

Liepos 29 - 30 dd. Komitetas Washingtonė surengė minėjimą ir pietus, kurių metu buvo įteikti atžymėjimai: Kinijos ambasadoriui Tingfu F. Tsiang, senatoriui Paul H. Douglas, senatoriui Roman L. Hruska, kongresmanui Roman C. Pucinski, be to, dar žurnalistui Pierre J. Huss.

* VIENYBIEČIAI, atvykstantieji į Pasaulinę Parodą New Yorke, kambarius nakvynėi gali išnuomoti Vienybės patalpose, 192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y. Prašoma telefonuoti A Plegate 7-7257.

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

* INŽ. I. BARTKUS buvo išvykęs ilgesniam laikui paviešėti į Aliaską.

* MUZ. J. BERTULIS išvažiavo pasidairyti po Europą, kurioje žada išbūti apie mėnesį laiko.

* PRANAS ŠULAS, Draugo linotipininkas, gavo notaro teises Illinois valstybėje. Jis darbuojasi Žurnalistų sąjungoje bei kitose organizacijose.

* JONAS JAKUBS-JAKUBAUSKAS, vienas senųjų Vienybės darbuotojų Chicagoje, dalyvaus nemažoje grupėje chigagiečių, kurie vyks į Vienybės bendradarbių, rėmėjų, skaitytojų suvažiavimą rugpiučio 22 d. Brooklyne.

* LIETUVIŲ DEMOKRATŲ LYGOS koncertas-vakarėnė yra rengiama rugsėjo 19 d. L. Vyčių salėje.

* LIETUVOS UNIVERSITETUS ir kitas aukštąsias Lietuvos mokyklas baigusiu suvažiavimas yra kviečiamas rugsėjo 12 d. Chicagos Jaunimo Centre. Tos dienos vakare bus pobūvis, kuriame pagrindinę kalbą sakys Lituanistikos Instituto prezidentas dr. Jonas Balys iš Washingtono.

* VIENYBĖS SKAITYTOJAI Chicagoje bei apylinkėse prenumeratą atnaujinti gali Vienybės atstovybėje -- 1320 So. 48th Ct., Cicero 50, Ill., tel. OL 6-1357.

* BRIDGEPORTO LIETUVIŲ KOLONIJOJE Vienybė yra gaunama spaudos kioske prie 33-čios ir Halsted gatvių.

* MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION, viena iš seniausių lietuvių taupymo bendrovių Chicagoje, užbaigė 50-sius apyskaitinius metus. Bendrovės prezidentu yra August Saldukas.

OPOZICIJA PRIEŠ "DIKTATŪRĄ" IR "DIKTATORIŲ"

Chicagos Naujienos lietuvius vis supažindina su "diktatūra" Lietuvių Bendruomenėje ir didžiausiais "diktatoriais." Nors po vyr. Bendruomenės boso J. Bachūno vizito pas dr. Grigaitį dar prieš spaudos ir radijo darbuotojų suvažiavimą, dr. Grigaičio širdis Bendruomenės atžvilgiu kiek "suminkštėjo", tačiau dar nevisiškai.

Tad nenuostabu, jog Naujienų puslapiuose, gal daugiau negu bet kur kitur bandoma įkasti Bendruomenei. Prieš Bendruomenės naujai išrinktos Tarybos suvažiavimą Clevelande, Naujienose pasirodė 2 rašiniai iš kurių paaiškėjo, jog dabartinis LB Chicagos apyg. pirm. B. Nainys, organizuojant praėjusią tautinių šokių šventę Chicagoje, elgėsi visai kaip tikras "diktatorius."

Jeigu anksčiau "diktatoriaus" titulai būdavo niekuo neparemti, tai po paskutinių rašinių -- Bruno Shoto ir P. Vėbros, prieš aną asmenį yra sutelkta gana daug inkrimuojančios medžiagos. Jeigu visa ta medžiaga yra teisinga, L. Bendruomenei, iš tikrųjų, krenta nemaža juoda dėmė, turint tokį asmenį Chicagos apygardos valdybos pirmininku.

Nežiūrint tų visų "diktatoriškų" tendencijų, kurios buvo užtiktos B. Nainio darbuose paskutiniiais keliais metais, viena iš mūsų kraštutinių organizacijų, tiesa labai maža, bet piniginga ir reikšminga, norėjo B. Nainį praktiškai net iš Amerikos LB Centro valdybos pirmininko postą.

Ligšiolinį pirmininką J. Jasaitį tos grupelės asmenys jau buvo nurašę į "nuosto-

lius" ir buvo tikri savo pergale. Nors ir dėjo daug pastangų savo kandidato propagavimui LB Tarybos suvažiavime Clevelande, tačiau balsavimuose ji pralaimėjo: Jasaitis gavo 17 balsų, Nainys -- 12.

Kai kas abejoja, ar B. Nainiui iš viso reikėtų veržtis į vadovaujančius postus, atsimenant jo darbus nacių okupacijos metais Lietuvoje. Jeigu žmogus nori dirbti, yra daug progų reikėtis ir nebūnant pirmaujančiuose postuose, -- taip kalba žmonės.

O kai dėl J. Jasaičio, tai jam galima skirti nemažai "kredito" jau ir už tai, kad jo kalbos visada būna trumpos -- dažnai tik dviejų, trijų sakinių. Jeigu jis neturėtų kitų dorybių, jau ir vien šį galėtų jam garantuoti CV pirmininko vietą.

B. B.

Chigagietė Loreta Kasienė su dukrele Rovena, atvykusios į New Yorko Pasaulinę Parodą, ta proga imkėsi ir Vienybėje. Kasienė apie savaitę atostogavo Hyannis, Mass. pajūryje ir vėliau keletą dienų praleido Filadelfijoje, lankydama pažįstamus. Pasaulinė Paroda Kasienėi ir jos dukrelei labai patiko.

Suvažiuoja jaunieji lietuviai evangelikai

Kaip daug metų iš eilės, taip ir šiais metais, rugsėjo 5 ir 6 d. d. suvažiuoja po Ameriką ir Kanadą išsisklaidę lietuvių evangelikų jaunimas savo metinio susitikimo ir naujų ryšių užmezgti.

Šių metų suvažiavimas įvyks Čikagos apylinkėje, Lake Villa, Illinois. Suvažiavimo metu bus aptariamas glaudesnis bendradarbiavimas tarp paskirų grupių ir puoselėjama protėvių dvasia.

Ypatingai prašomi tėvai, kad leistų savo vaikams, jaunimui, tame suvažiavime dalyvauti, kur jie galėtų pora dienų pabūti bendraminčių tarpe ir pasisemti naujų dvasinių jėgų ateičiai. Nakvynė ir maistas kainuos tik 12 dolerių. Dėl smulkesnių žinių ir registracijos prašoma kreiptis raštu:

Valteris Bendikas
2845 W. 40th St.
Chicago 32, Ill.

Adelė Narkėliūnienė su savo vyru Karoliu ir dukra Elena Ūsoriene, parinėjusios savo amžiaus 60 m. sukaktį. Sukakties proga juos Detroito gegužės pabaigoje aplankė ir jų gimtinaitė Salomėja Narkėliūnaitė iš New Yorko.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

THE Tel TAYtor 7-9842

Arlington

385 Arlington Ave.
Brooklyn 8, N. Y.

Restaurant
ina ir Jonas Valaičiai

Maskvoje einas rusų voprosy Literatūry žurnalas įvedė naują skyrių "Menininkas ir Laikas" (primena mūsų poeto Aiščio "Laikai ir Žmonės"). Pirmu straipsniu eina Zaleskos išversti poeto Mieželaičio "Autobiografijos fragmentai."

Alytaus rajone, Nemunėlio apylinkėje, sakoma, 1940 metais atėdavo 90 egz. laikraščių, dabar imama 670. Kolchozninkas Z. Tamašauskas prenumeruoja 9, J. Jagelevičius 5, V. Vaitulionis 6 žurnalus ar laikraščius.

VIENYBES BENDRADARBIŲ SUVAŽIAVIMAS

IVYKSTA

Šeštadienį, rugpiučio 22 d.

PRADŽIA 10 VAL. RYTO

Pranešimus padarys: Vienybės redaktorius Vyt. Širvydas, red. Edvardas Šulaitis, Pranė Lapienė, Vyt. Zalatorius, S. Narkėliūnaitė, V. Tysliavienė. Ir Vienybės bendradarbis GIRNAKALIS su specialiu pranešimu.

POBŪVIS IR VAIŠĖS

NUO 2 VAL. PO PIETŲ

VIENYBĖ MALONIAI KVIEČIA DALYVAUTI RĖMĖJUS IR SKAITYTOJUS.

SUVAŽIAVIMAS IR POBŪVIS VYKS VIENYBĖS PATALPOSE.

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world established by Juozas Paukšys in 1886

is published weekly by Valerie Tyliava and Juozas N. Tyliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y. Tel.: APplegate 7-7257. Executive Editor: Valerie Tyliava; Editor: Salomeja Narkelionaitė; Senior Editor: Vytautas Širvydas; English Editor: Demie Jonaitis; Associate Editor: Edvardas Šulaitis. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three weeks' notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts submitted are subject to editing.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS
Atkelta iš 4 psl.

Vienybės leidėjui-redaktoriui Juozui Tyliavai mirus, laikraštis neteko svarbios ašies organizuoti įmanomas pagelbines priemones, kuriomis, iš susilpusių buvusių leidėjų rankų leidimą perėmęs, jis Vienybę išskėlė ir paliko moderniškesniam ir gyviausiam tautinės minties, plačių liberalinių pažiūrų lietuvišku laikraščiu pasaulyje. Velionis Tyliava vis lankydavo kolonijas ir veikėjas, kai kada gal įgrįsdamas, bet vis prisirinkdamas prenumeratorių ir aukų savo numylėtai Vienybei. Žmonai talkininkaujant, surengdavo ir didelių koncertų. Tokių dalykų dabartinis Vienybės štabas, kuriame pilnas valandas tedirba leidėja V. Tyliaviene ir jos sesutė, aišku, toliau atlikinėti negali. Todėl telieka retkarčiais sąmoningiems lietuviams priminti, kad prenumeratos užsimokėjimas laiku, naujo skaitytojo prikalbinimas, o ypač auka (didelė ar maža) padeda į 78-tusėjimo metus įžengusiai Vienybei lengviau žygiuoti ir, po senovei, tarnauti visiems nepartiniais tautos reikalams.

Asmeniškai nevisi vienybinkai galės dalyvauti skaitytojų-bendradarbių suvažiavime rugp. 22 d. Bet visi, nors toliausiai gyventų, gali dalyvauti pinigine auka. Vienybė neturi tėvų dvasiškių, kurie ir sekmadieniais ir šio kiomis dienomis žodžiu vis tikintiesiems primintų pareigą paremti tėvų marijonų, ar tėvų pranciškonų leidžiamą katalikišką spaudą. Mes tegalime tik retu spausdintu žodžiu priminti, toli gražu ne neretą sąmoningo Amerikos lietuvių pareigą, kiekviena proga paremti spausdintą žodį finansine auka, nors ir labai kuklia. Jūsų spauda stovi jūsų reikalų sargyboje. Pastovėkite ir jūs savo spaudos sargyboje — ypač vasaros atostogų metu, nes gyvenimo kunkuliavimas jūsų spaudai tikrų atostogų neleidžia pasiimti!

MUMS RASO:

KARTI TEISYBĖ TĖVIŠKĖS ŽIBURIUOSE

Ilgą laiką Tėviškės Žiburių savaitraštis Toronte spausdino seriją Ged. Galvos-Galvanauko straipsnių, kuriuose jis gerokai pačiapinėjo visus lietuvių "veiksnius" — Vliką, Altą, Liet. Bendruomenę ir kitus.

Gal jis pasižiūrėjo kiek į Vienybę Girkakalį, kuris kiek anksčiau Vienybėje buvo pradėjęs kalbi tiems veiksniams, tik kiek santūriau, trumpiau ir įtikinamiau.

G. Galva rašė išėjusiai, tai žmonės gal nevisi ir turėjo kantrybės skaityti jo raštus.

Gal net ir tie, kuriuos tie straipsniai lietė. Taip galvoju, jog po tokių didelių G. Galvos užmetimų atsiliepė tik vienas paliestasis — L. Bendruomenės švietimo Tarybos pirmininkas J. Ignatonis, o visi kiti tyli, kaip štrausai į smėlį galvas įkišę. Ar jie G. Galvos rašinių neskaitė, ar jie jų nesuprato, ar tik neturi ką atsakyti? O mūštis į krūtinę ir šaukti "Mea culpa" gal nenoril!

Vistiek reikia pasveikinti G. Galvą ir Tėviškės Žiburius už drąsą, spausdinant šiuos straipsnius. Tiesa, už tai dar jų "komunistais" neapšaukė, bet jau galima daktas neto.

Girkakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DESINĖS

STUDENTŲ PRIEVARTOS DARBAI VASARĄ

Tokiu pavadinimu daugely mūsų laikraščių randame Vlikinės (E)ltos straipsnelį apie mokyklinio jaunimo Lietuvoje vasaros atostogas. Jame pasakojama apie nelaimingus Lietuvos studentus ir moksleivius, kurie vasaros atostogų metu verčiami dirbti fizikinį darbą kolūkiuose ir kitur. Blogiausia, kad už tuos darbus nemokami atlyginimai.

(E)ltos informacija yra tendencinga ir niekam tikusi. (E) neprivalo pamiršti, kad tarybinė santvarka visų pirma siekia išauklėti komunistinį žmogų, t. y., tokį žmogų, kuris savo valia stengtųsi tarnauti visuomenei. Komunistinis žmogus mokosi mokykloje, gauna stipendiją, o atostogoms atėjus pats ieško (ar privalo ieškoti), kur įsijungti ir padirbėti komunistinei visuomenei naudingo darbo.

Ir ne tik besimokanti jaunuomenė, — komunistinėje santvarkoje kiekvienas žmogus privalo ieškoti progos visomis įėjomis prisidėti prie visuomenės išteklių didinimo. Pabrėžiu — siekia didinti ne tiek savo asmeniškus turtus, kiek visuomenės turtus. O jau visuomenė komunistinį žmogų tinkamai aprūpina gėrybėmis.

Tarybinė santvarka ne visi žmonės geidžia komunistinio auklėjimo ir ne visi žavisi komunistine morale. Kaip ir kitose santvarkose, taip ir komunistinėje kuriančioje santvarkoje daug kas siekia apsirūpinti gėrybėmis asmeniškai, neįsijungiant į komunistinio statybą.

Komunistinė santvarka yra totalinė visuomenės santvarka. Joje kiekvienas tik savimi besirūpinąs piliėtis laikomas visuomenės parazitais. Kai iš anapus girdime apie spekuliantų šaudymus ar visuomenėi nenaudingų žmonių baudimą, tai nemanome, kad tarybinėje santvarkoje tie sunkiai baudžiami piliečiai mažai nusikalto. Baudžiančiųjų manymu, tai didelis nusikaltimas. Vieną kitą nužudo ar įkiša ilgiems metams į kalėjimą — ir tai yra efektingas paskatinimas žmonėms apsispręsti už komunistinį gyvenimo būdą.

Daug kas stebiasi, kodėl išsivijęs nekomunistinė spauda į Lietuvą neleidžiama. Čia aptariamas straipsnelis yra vienos svarbios priežasties pavyzdys. Išsivijęs spauda stoji tų pusėje, kurie vengia įsijungti į komunistinę visuomenę. Jei įsileis, tai išsivijęs nekomunistinė spauda Lietuvoje komunistinės visuomenės kūrimo procese būtų kenkianti apraška. Ją gal įsileis, tik tuo atveju, kai būtų tikra, kad ji Lietuvos visuomenėje nepadarys neigiamos įtakos.

Lietuvoje ne retai atsitinka, kad baigiasi mokslo metai ir moksleiviai daro pasitarimą vasaros atostogų veikimui. Moksleiviai nutaria, kad dalis jų eis padirbėti į tokias įmones, su kuriomis jų mokyklą riša kokie nors globojimo ar šėlavimo ryšiai, o kita dalis liks prie mokyklos ir padės mokyklos remonto darbuose. Ir ligi šiol neteko užtikti žinių, kad tokie organizuoti atostogų darbai pakenktų moksleivių fiziniam ar intelektualiniam lavinimuisi.

Šitai dėstydamas, nesilimu tvirtinti, kad tarybinis moksleivių atostogų organizavimas yra pats geriausias iš visų galimų. Bet yra tikra, kad tokios atostogos turi didelės auklėjamosios reikšmės. Tenai nėra moksleivių papročio daužyti savo mokyklų langus ir kitokių vandališkus darbus išdarinėti.

Jokiu būdu nesilimu tvirtinti, kad tarybinio žmogaus idėjos turi pirmenybę prieš kitokias žmonių idėjas, kaip tai Dievas, tėvynė, mokslas, menas ir t. t., bet tarybinio žmogaus idėjos tikrai turi pirmenybę prieš prazūtingą kraštui ir žmonėms "good time" idėją.

Tarybinio švietimo velniavų derėtų ieškoti kur kitur, ne mokyklos derinimo su gamybinu darbu principuose.

TĖVYNĖS MYLĖTOJŲ SEIMAS

Neseniai Wilkes Barre, Pa., buvo SLA seimas. Ta pačia proga buvo ir Sandaros su Tėvynės Mylėtojų seimas. Pastarieji su savo seimais seka SLA lyg kokie satelitai.

SLA yra labai svarbus reiškinys Amerikos lietuvių istorijoje. Jis yra vertas lietuvių paramos ir reikalingas stiprinimo.

"Sandarai reikia naujų žmonių, naujo kraujo ir naujos veiklos", — taip buvę Sandaros seime pasisakę (A. Gintneris, Naujienos Nr. 173). Aha, jau apsižiūrėjo, kad reikia. Bet niekaip nepavyksta užmiršti, kad prieš keliolika metų į Sandarą tiesiog skverbėsi naujieji ateiviai, bet tada buvo nustatyta, kad jų nereikia. Jei dabar jau reikia, tai gal pradėtų ieškoti pirmiausia tų, kurių anuomet nereikėjo. O šiaip Sandarai reikia palinkėti sustiprėti įėjomis ir gyvoti ilgiausius metus. Tik vargu tai pavyks su dabartinio lygio Sandaros laikraščiu.

Tėvynės Mylėtojų Draugija turi nelengvai pamirštamų nuopelnų: išleido dr. V. Kudirkos raštus, Tiesa, išleido dar prieš I Pas. karą, jau daug laiko praėjo. Jau būtų pravartu ir kiek naujesnių nuopelnų. Štai ir naujesnių — išleido dr. V. Sruogienės "Lietuvos istorija." Tokios populiariai para-

Tęsiama 5 psl.

BŪSIMIEJI RINKIMAI

Jungtinės Amerikos Valstybės, ta didžiausia pasaulio galybė, kuri neseniai atšventė savo 188 Nepriklausomybės dieną, šiuo metu yra paskendusį rinkimų agitacijos tvane. Kiekvienam amerikiečiui kyla klausimas: kas gi rinkimus laimės — demokratai ar republikonai?

Šiuo laiku atrodo, kad demokratai turi daugiau galimybių rinkimus laimėti. Jie valdo Baltuosius. Namus ir dominuoja Kongrese. Dabartinis prezidentas L. B. Johnson ne tik tęsia, bet ir vykdo tragiškai žuvusio prezidento John F. Kennedy vidaus ir užsienio politiką, pasiekdamas reikšmingus rezultatus, kas įrodo, kad toji politika yra gan populiarai.

to yra, ir kokiame nors suvažiavime (gal BALFo) bus kviečiama atsiriboti ir nuo to laikraščio. Mūsų gyvenime jau visokių juokdaryų pasitaiko. Tuos juokdarius, kurie save vadina dideliais kovotojais už lietuvių, o tik pajėgia sufabrikuoti šmeižtus, rezoliucijas prieš kitus tautiečius ar laikraščius, dabar jau mažai kas kitaip ir vadina kaip "juokdary" titulu.

JON. V.

Chicago

Vidaus politikoje demokratui, su taip vadinamų "liberalinių" respublikonų pagalba, pravedė kelis svarbius įstatymus, kurie turės didelės įtakos krašto ateities gyvenimui.

Sumažindami federalinius taksus, jie sustiprino vidaus ekonomiką ir, praveddami pro dideles klūtis civilinių taisyklių įstatymą, jie paskelbė visam pasauliui, kad šiame krašte, kiekvienas amerikietis, nežiūrint jo rasės, kilmės ar religijos, yra laisvas žmogus su pilnomis teisėmis, kol jis gerbs ir saugos kitų teises.

Be abejo, šis istorinis įstatymas turės milžiniškos įtakos kiekvieno balsuotojo apsisprendimui rinkimų dieną. Jei demokratai savo rinkimų programoje prižadės padidinti socialinio draudimo pensijas, suteikti geresnę medicinos pagalbą senesnio amžiaus žmonėms, pagerinti būvį gyvenantiems vargė dël vienokių ar kitokių priežasčių, reikia manyti, jie turės persvarą rinkimuose.

Antroji partija — respublikonai taipgi išrinko savo kandidatus — senatorių Barry Morris Goldwater neseniai įvykusiame suvažiavime San Franciscce, tikėdamiesi jo pergalės lapkričio mėnesį. Bet jų partijoje egzistuoja

dideli skirtumai, nežiūrint Goldwater šalininkų stiprumo.

Jei kandidatas sugebės iki rinkimų tikrai apjungti visas respublikonų partijos jėgas, galima laukti daug netikėtumų.

Jau ne vieną kartą JAV istorijoje buvo išrinktas prezidentu vyras, kuriam nei spauda, nei publikos opinijos agentūros nepritarė.

Viena yra aišku: kiekvienas, turintis teisę balsuoti, turi aktyviai dalyvauti rinkimų eigoje, kad būtų išrinktas prezidentu tas, kuris atstovauja daugumą, gindamas mažumų teises, bendrai visų šios didžios tautos narių laimel ir gerovei. JAV, vadovaujantis laisvojo pasaulio tautoms, yra reikalingos stipraus ir sumaningo vado prezidento asmenyje.

Tad, amerikiečiai lietuviai, dalyvaudami rinkimuose su viena mintimi: turime išrinkti tą, kuris stengsis ginti ne tik individualines žmonių teises, bet gins laisvąjį pasaulį nuo priešų, kurie yra pavergę ir stengiasi pavergti likusiuosius laisvus. Nežmirškime, kad visos valdžios dažniau priklauso žmonėms, negu žmonėms valdžioms.

Aleksandras Kondrotas

Guillermo Caprario, Jungtinių Tautų pareigūnas, Vilniaus Katedros ir Gedimino pilies fone. Jisai lankėsi Vilniuje š. m. birželio pabaigoje. Vienybės reprodukcija iš jo paties spalvotų nuotraukų rinkinio.

Iš kairės ir iš dešinės Atkelta iš 4 psl.

šytos Lietuvos istorijos ir reikėjo. To didžiulio veikalo išleidimas yra Tėvynės Mylėtojų Draugijos nuopelnas.

Toliau Tėvynės Mylėtojų Draugija žadėjo išleisti Lietuvos žemių aprašymą. Jau buvo beveik sutarta, kad bus išleista Br. Kviklio "Mūsų Lietuva". Bet išleisti nepasisekė, o kruopštus ir darbštus Br. Kviklys savo surinktą medžiagą vis papildinėjo. Susidarė medžiagos dviem tomams, vėliau paaiškėjo būsiant tris storus tomus. Paskiausia versija — būsią keturi tomai.

Apie Br. Kviklio knygą jau daug kur prirašyta. Jo "Mūsų Lietuva" nėra kasdieninis reikiškas knyga tarp Br. Kviklys atrado savo buvimo išsvijoję prasmę, rado tikrą būdą patarnauti tėvynei. Kad taip ir daug kam kitiems pavyktų!

Br. Kviklio "Mūsų Lietuvai" taip besiplečiant, o Tėvynės Mylėtojų Draugijai nestiplečiant, "Mūsų Lietuvą" leidžia J. Kapočius. Tėvynės Mylėtojų Draugijai beliko gana nepatogi padėtis, surinkus Br. Kviklio vienatomio prenumeratų ir aukų. Taigi, "gerokai įpusėjo" visiems suprantamą ir prieinamą Lietuvos žemių aprašymo tomą. Netelsingai pareiškė, kad išleis tomą "visiems suprantamą". Man tokio tomo išleidimas jau "nesuprantamas." Jis reikalingas nebent surinktiems pinigams patelsinti. Bet ir čia galėjo išgalvoti ką nors reikalingesnio. Žodžiu, trūksta ne tik lietuviškųjų problemų pažinimo, bet ir fantazijos.

Paaiškėjo, kad draugija tariasi su prof. dr. J. Puzinu dėl Lietuvos Kultūros Istorijos išleidimo. Lietuvos Kultūros Istorija?

Naujausia šioje srityje turime Pedagoginio Instituto leidinį: dr. V. Daugirdaitė-Sruogienė "Lietuvos kultūros istorijos bruožai" (Chicago, 1962 m., 109 rotatoriaus puslapių). Tai yra paskaitų rinkinys, parašytas labai konspetistiškai. Pvz., senovės lietuvių tikėjimui skirta nepilni trys puslapiai, lietuvių muzikai ir daliai — tik kelios užuominos. Čia tik "bruožai," be pretenzijų, kad nėra kokio svarbaus bruožo praleista ar nepakankamai išryškinta.

J. Jurginis parašė "Lietuvos meno istorijos bruožus" (Vilnius, 1960 m., 493 psl.). Veikalas didelis ir rūpestingai parašytas, bet irgi tai — "bruožai."

Siemet Lietuvoje išleista autorių kolektyvo darbas "Lietuvių etnografijos bruožai" (irgi — "bruožai", Vilnius, 1964 psl., 700 psl.)

J. Gaudrimas sakė išleistas tris tomus "iš lietuvių muzikinės kultūros istorijos," kuriais sakė norįs "prisidėti prie išsamios lietuvių muzikos istorijos sukūrimo" (išleido tik pirmąjį tomą, Vilnius 1958 m., 342 psl.)

Dabar jau būtų laikas laukti ne naujų "istorijos bruožų", bet naujos "istorijos." Tikriausiai būtų, kad toki darba atliktų autorių kolektyvas. Jei būtų griežtai apsiribota vienu tomą, tai išleisti bruožų konspetaktas. Jei būtų mėginama sunaudoti tokius darbus bendrą vis atsirandanti nauja medžiaga, tai pasikartotų Br. Kviklio istorija: darbas išaugtų bet į kelis tomus, o Tėvynės Mylė-

tojų Draugija ir vėl paliktų su projektais ir su surinktomis prenumeratomis.

Teko nugirsti, kad lietuvių kultūros istoriją ryžtųsi išleisti ir LB Kultūros Fondas. Galimas daktas, šį reikalą svarstys ir Lituanistikos Institutas. Iš šių įstaigų galima visko laukti. Gal čia kalbos ir likti kalbomis, bet nėra garantijų, kad nepadarys.

Na, bet grįžkime prie Tėvynės Mylėtojų Draugijos selmo — susirūpino Miko Petrauskio 90 metų gimtadienio minėjimo. Pui-ku, nes Mikas Petrauskas pasiliko keistai užmirštas. Seniau jį kartą minėjo Amerikos pažangieji lietuviai. Paminėjo ir Sovietų Sąjunga, ir pašto ženklą išleido. Dabar jau būtų lyg ir mūsų eilė.

Spaudoje

Amerika tiek įsivėlusį pietryčių Azijoje, o Sovietija ginče su kinais, kad abi, atrodo, palinkusios palikti Europos reikalus ramybėje. Tačiau Washingtonas ir Maskva, taip pat Bona, Londonas, Paryžius ar Varšuva junta, kad Europoje kažkas bręsta ir kinta. Senoji pažūra, būk galima ilgiam laikams Europą arba bent Vokietiją išlaikyti padaliną į sovietų ir vakariečių įtakos sritis, atrodo dyla. Troškimas sukurti Atlanto bendruomenę iš Vakarų Europos ir Šiaurės Amerikos nėra užgesęs, tik prie jo vis labiau prisideda mintis, kad prie Europos reikia pridėti kuo didžiausius Rytų Europos dalį už Berlyno.

BOSTONO MONITOR

Kas gi pritaria Goldwateriui užsienio politikos pažiūromis? Nei Eisenhower, nei buvęs valstybės sekretorius Herter ar CIA galva Allen Dulles. Nei Atstovų Rūmų ir Senato republikonų dauguma, nei valstybės departamentas, ar generalinis Štabas. Nei anglai, vokiečiai ir net ne De Gaulle Paryžiuje. Tiesa, užsienio politikos atžvilgiu yra daug kritikuotino. Dalykai Vietname susipainiojo. Kuba mus žemina. Alliance for Progress padėti Pietų Amerikai jei neapvyli, tai dar blogiau, Rytų Europa kalėjime, Vokietija, Korėja ir Vietnamas suskaldyti. Net NATO paralyžuotas. Gal būtų, Goldwateris čia ir turį galviančių lašų, bet kol kas neįtikino tuo nei republikonų Kongrese, nei piliečių daugumos krašte.

J. RESTON, N. Y. TIMES

* Vilniuje išleista tūlo Sergejenkovo knygelė "Gyvi palaidoti", kur pasakoja savo patyrimus, jam būnant šešerius metus "sekminių" (7th Day Adventists) vadu Klaipedoje ir Rygoje. Įsitikinęs, kad "visos religijos vieno medžio rogės, visi bažnytininkai vieno lizdo paukščiai, visi tikintieji nemoką kritiškai galvoti (?), yra apsvaiginti ir nelaimingi (?) žmonės." Sako, krikščionių "Tėve mūsų" panašus į sekmininkų "Rakinuki, rakinuki, fajutari".

Stebėtojas

KAS BUS, NEBUS -

ZEMAITIS NEPRAŽUS!

Rašytojas Gricius Lietuvoje prisimena nacių išvijimo laikus ir pasakoja: "Cvirka kai duos man per petį ir klausia: Ar matei Raseiniuose Vinco Grybo sukurtą statulą Žemaitis? Miesto nebėra, aplink vien griūvėsiai, gatvės užverstos, nepravažiuojamos, o statula tebestovi sveika, tarsi vyžotas vyras žemaitis, meškos atsirėmęs!"

Tuos pačius laikus prisimindamas, "kultūros ministras" J. Banaitis pasakoja apie nuotakas sugrižus į nuo nacių apvalytą Vilnių: "Nestebėtina jei tarp griūvėsijų ir rusų kariškų valdomo miesto prasikalbės abejonės, nusivylimas, baimė. Ne vienas tada pakluso priešiškos propagandos balso." Įdomu, iš kur ir kas tą propogandą apgriautame Vilniuje skelbė?

Prof. Korsakas pasakoja: "Laimė, daugumas vertingiausių architektūros paminklų išliko nacių (ir sovietų) nesugriauti, ar tik nežymiai apgriauti." Tokiu būdu, senas Vilnius išlaikė savo istorinį vaizdą.

Tysliavos poezijos skaitytojai žino, kad prieš mirtį jis buvo pasukęs religinės temos kryptimi — parašė poemą Tawa Nouson (Tėve Mūsų). Tartum, pasekė anglą T. S. Eliotą. Dabar, pasirodo, ir poetas V. Šlaitas pakrypo gilesnėn temon, rinkinyje "Antroje pusėje." Viena eilėraštyje sako: "Aš sudėjau visą savo gyventimo viltį į mūsų Viešpaties dievišką meilę ir atleidimą." Tysliava "Tawa Nouson" poemoje svarstė Dievo keršto ir atleidimo temą.

Lietuvoje spauda ir visuomenė minėjo Vilniaus (ir Lietuvos) išlaisvinimo nuo nacių 20 metų sukaktį. Vėlonis poetas V. Mozūriūnas apie Vilnių seniau rašė: "Marai, karai, gaisrai jo veidą darkė." Atėitis bene būsianti šviesesnė: "Į mano sielą tarsi upė plūsta, ir skamba posmas brangia eilute." Poetas Šimkus rašė: "Priešai naikino tave ir griovė. Griovė ir daužė, o tu

vis stovi. Ir tu stovėsi, kol liaudis mūsų gyva, o Vilnius mūsų!" Gaila, kad kai kurie užsienyje gyvenę Vilniaus krašto sąjungos lietuviai Vilniaus jau tiek išsižadėjo, kad vengia ateiti pasižiūrėti Vilniaus vaizdų filmos!

Pavėluotame birželio Aidų numeryje vienas idomiausių yra A. Maceinos rašinys apie poetą-dainių kun. Strazdelį. Įdomu, kad Strazdelis, gimęs Aukštaitijoje (netoli Kriaunų) sykį panoro save prisistatyti "žemaičiu" ir net parašė dainelę:

Ak, Dieve, Dievulaitis,
Esmu tikras žemaitis,
Iš močios ir tėvo,
Apsakysiu dėl Dievo.

Buvęs amerikiečių mėnesinio The American Socialist redaktorius Harry Braverman parašė savo spėliojimą apie Sovietijos ateitį — The Future of Russia. Mano, kad, kadangi moterys dirba tokius pat darbus kaip vyrai, Sovietijos visuomenė bus mažiau šeimyniška, labiau bendruomeniška ir vyraus ne "private spending" kaip Amerikoje, bet vieši fondai. Autorius netiki, kad Sovietija greitai virs demokratine, bet ir tada jos demokratija būsianti kitokia: ne privačių piliečių, atskirų asmenų bet bendruomenių. Šiandien didžiausias Sovietijos galvosūkis esąs ne ekonominis, bet žmoniškumo ir parlamentinės demokratijos nebuvimas.

Rusams parūpo didelėje slapybėje amerikiečių pasigamintas lėktuvas A-11, galis išskirti 15 mylių į aukštį ir skristi 2000 mylių greičiu. Sovietų generolai giriasi ir jį nušautų, kaip, girdi, nušovę U-2.

Partizaninio karo metu Rietavos apylinkėse žuvo raudonukai V. Narevičius ir P. Mockus, kurių kapai, sakoma, "baigią nykti, apaugę žole."

Pas prezidentą Johnsoną Atkelta iš 1 psl.

statyti pirmoje eilėje, jeigu norime išlaikyti pasitikėjimą tu, kurie atvyko į šį kraštą iš užjūrių, 43 milijonai žmonių — iš 70 skirtingų valstybių..."

Prezidentas savo kalboje pakartotinai minėjo vienybės ir vieningumo reikšmę. "Tik vieningas sugyventimas ir vieningas darbas buvo ir bus Amerikos galybės genijus." Baigdamas, jisai kvietė visus bendrai talkai kovoje už žmogaus teises ir tautų laisvę visame pasaulyje.

Spaudos atstovai, be Prezidento, turėjo progos sutikti ir kai kuriuos artimus jo administracijos narius: buvusį New Yorko gubernatorių Averell Harriman, valstybės sekretoriaus padėjėją Afrikos tautų reikalams Mennen G. Williams, JAV Pašto viršininką lenkų kilmės A. Gronousky, Mrs. Peterson, Baltųjų Rūmų spaudos skyriaus viršininką George Reedy, valst. sekr. padėjėją Michel Cieplinski ir eilę kitų aukštų pareigūnų. Su visais dar buvo

progos pabendrauti ir įvairiais klausimais pasikalbėti vėliau įvykusiose vaišėse.

Atrodė, tai buvo nepaprasta popietė ir neeilinis įvykis Amerikos tautybių spaudos gyvenime. Mūsų lietuviškų laikraščių redaktorai apie kvietimą pas Prezidentą ypač dideliu pasididžiavimu pasakė savo skaitytojams, kai kurie net pirmuosiuose puslapiuose ištiesai perspausdinami kvietimo tekstą.

Tai, ištikrųjų, buvo retas įvykis, bet tai tegali atsitikti tik tokioje demokratiškoje šalyje, kaip Amerika. JAV prezidento rankose didelė atsakomybė; ne tik beveik dvejų šimtų milijonų šio krašto gyventojų likimas, bet, galbūt, viso pasaulio likimas. Bet, nežiūrint sunkių pareigų, Prezidentas surado laiko savo mintimis pasidalinti su tautybių laikraščių redaktoriams, o per juos ir jų leidžiamą spaudą — pasiekti tas tautines grupes, sudarančias Ameriką. (vt)

Iš Vienybės praeities

Lietuvių Dienos Pasaulinėje parodoje išvakarėse įvyksta vienybių suvažiavimas. Bus aptarti laikraščio reikalai, tiek susiję su redakcine ir finansine puse. Šiame suvažiavime ruošiasi dalyvauti nemažas būrys bendradarbių ir rėmėjų. Jie rūpinasi, kad seniausias pasaulyje lietuviškas laikraštis sėkmingai gyvuotų. Ta proga, eidama 78-uosius metus, Vienybė iš savo archyvų parinko medžiagos apie tai, kokiomis nuotakomis gyventa 25 m. sukaktį minint. Kaip iš jų matyti, Vienybė ir tada turėjo ir draugų ir priešų, bet, savo bičiulų remiama Vienybės lietuviškos vėliavą sėkmingai nešė ir tebeneša iki šiol.

Nuo 23 dienos vasario 1886 m. «Vienybė Liet.» pradėjo išleidinėti. Iš mūsų anuometinių lietuvių, kurie į naują gimusią «V. L.» žiūrėjo, skaitė ar žeskaitė, jau turbūt nedaugel esame nei girioje seni stuobriai užsilikę: aš gi eilėje jų stobrių būdamas, drįstu nors keletu žodžių «Vienybės Liet.» kaip jubiliantės, vainiką padidinti.

«Vien. L.» tarpe Amerikos lietuvių nešioja. garsina ir dabina žinias seniausiai be paliovos. nes jau sukanka 25 metai, taigi yra jubilėjaus metas.

Laikraštį «V. L.» pradėjo išleidinėti drągai Juozas Paukštis ir A. Pajaujis, abudu gyvendami Plymouth'e. Pirmasis buvo krautuvninkas. antras—saliūninkas. Jiedu kompanijoje laikėsi visai trumpai; Pajaujis pasitraukė, Juozas Paukštis likosi vienas išleistoju. Pirmu redaktoriumi «V. L.» badai buvo Damininkas Tamašaukas (Bačkauškas). Formatas anuomet «V. L.» buvo panašus į formatą dabartinės «Saulės»; statrašas senovės lenkiškai-lietuviškas; prie «Vien. Liet.» stovėjo anuomet partija katalikiška su senoviškais lenkiškai-lietuviškais nuomonėmis; turinys prie žinių buvo tai iš lenkiško verstos pasakėlės ir juokingas «Taradaika». Ant kiek atsimeņu, tai lietuviai anuomet gaudė ne tiek «Vienybės Liet.», kiek su juokais «Taradaika». «Vienybės Liet.» vedė aštrią kovą su «Lietuviškuoju Balsu», kuris tuomet išleidinėjo su laisvesnėmis pažiūromis. Kada 1888 m. D. Tamašaukas nuo «V. L.» redaktoriavimo pasitraukė, paėmė su savim ir «Taradaiką» «Saulės», o redaktoriumi užstojo Turkis, kuris talpino vieton «Taradaikos»—«Tauskutį»; bet jau taip juokingu «Tauskutis» nebuvo, Statrašas ir turinys ir tuomet buvo toksai-pat, kaip ir prie Tamašauko. «Vienybės Liet.» norint platinti, žuningai, pirmiausia Varnagiris, po to Juodišius ir A. Burba cenzūravo, reprezentuodami katalikams kaip katalikišką laikraštį, vertą skaityti. Turakiui pasitraukus, užstojo redaktoriumi Juozas Andziulaitis (korespondentas «Aušroj»—Kalnėnas).

Prie Andziulaičio, formatas tapo perkeistas į panašų dabartinės «Žvaigždės»; su perkeitimu formato, perkeistas buvo statrašas ant gryniaus lietuviško; turinys—ant daugiaus moksliško.

Andziulaičio redagavimas buvo nors moksliškesnis, bet dėl skaitytojų painesnis. Andziulaitis kartais inbrukdavo straipsnius su liuosesnėmis pavaldomis; kun. A. Burbai tas nepatiko, ir Andziulaitis turėjo nuo redaktorystės prasišalinti; tapo redaktoriumi Antanas Milukas (dabar kuningas). Po Milukui užstojo redaktorium Petraitis. Redagavimas abiejų buvo veik vienokis, po intekme kun. Burbos.

Petraitis, būdamas liguostas vyras, neužilgo apleido redagavimą ir išvažiavo Lietuvon; redaktoriumi tuomet užstojo Kaunas, kursai regis buvo rimčiausias, ir prie Kauno užgimė T. M. Dr-stė, už kurią «Vienybė Liet.» stipriai kovojo su kuningais, kurie mįslijo, jog Tėvynės M. Dr-stė nori pakasti duobę Susivienijimui. Prie Kauno «Vien. Liet.» jau buvo išsprūdusi iš globos kun. Burbos, ir pradėjo tilpti straipsniai su laisvesnėmis mintimis. Tuomi tarpu «Vienybė Liet.» su išleistoju iš pusės kun. Burbos skaudžiai turėjo nukentėti, apie ką žemiaus bus pažymėta.

Kada Kaunas nuo redaktorystės atsitraukė jo vieton užstojo P. Mikolainis, kuris arti taip kaip ir Kaunas redagavo. Po to Mačys, kursai geriausiai laikraštį pataisyti pataikė. Po Mačio Širvydas, pas kurį Baltrušaitis, o po jo dabartinis.

Kam «Vienybės Lietuvninkų» tarnavo?

Tarnavo «V. L.» ne tik tai visuomenei, nežūrint j turinį, bet ir organizacijoms, be jokio atlygimmo. Susivienijimą L. A. «Vienybės Liet.» gynė ir

JONAS KAUNAS.

Buvęs «Vienybės Lietuvninkų» redaktorius nuo 1895 m. lapkričio iki 1897 m.

jo gerovę garsino nuo jo užsimezgimo t. y. 1886 m. iki 1896, t. y. per 10 metų, kada pradėjo išleidinėti organas «Tėvynė». Kada S.L.A. XVI seime skilo į dvi dalį, «V. L.» vėl stojo apgynime nuskriaustios per kuningus pusės. Susivienijimo L. A. organu «Vienybės Lietuvninkų» išbuvo nuo 1901 metų iki 1907 metų—vėl per 6 metus. Taip «Vienybės Lietuvninkų» savo petimi rėmė Susivienijimą L. A. per 16 metų.

«Vienybės L.» gynė visomis pajėgomis ir Tėv. Mylėtojų Draugystę nuo 1896 metų, ir iš pat pradžių stipriai kovojo su kuningija, nepaisant nors toji draugystė iš pradžių turėjo menkutėlį pritarėjų skaitlių; ji tartum sparnais apglėbusi laikė tą draugystę pagarboje būdama organu iki 1908 m. t. y. per 12 metų.

Nėra tai organizacijos, kurios gyvuoja ir kurios pranyko, kad «Vien. Ljet.» nebūtų pritarusi.

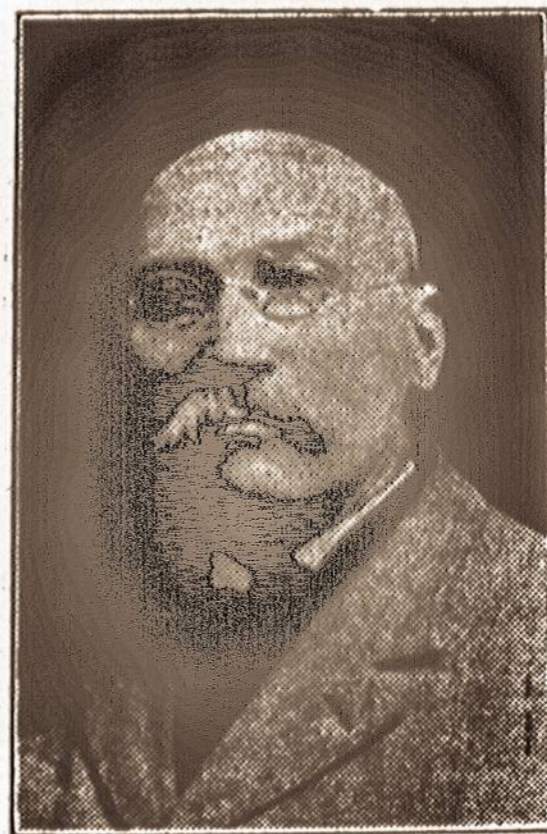
Skandesni Vien. Liet. ir leidėjų nukentėjimai.

Juozas Paukštis, išleidamas «Vienybės Liet.», turėjo nemažą krautuvę; jo pirkėjais buvo ne vien lietuviai, bet ir lenkai; kas trūko spaustuvėje, Juozas dadėjo iš inplaukų krautuvėje; štai atvažiavęs kuningas A. Burba gauna Plymouth'e naują lietuvišką parapiją. Kas buvo daryti? Pas Juozą gyvena kuningas ir tveria lietuvišką su kuningu parapiją. Lenkai tą patėmiję, nešė Juozui iš krautuvės,

ką galėjo ant bargo gaut, ir nieko «lietuviui pagalinui» nemokėjo. Jau čia buvo smūgis.

Parapija susitvėrė. Juozas su kuningu gana gerai bičiuliavosi per keletą metų; bet kada «Vien. Liet.», nors retkarčiais, užgavo kuningus, su Juozu kuningas Burba susipyko už parapijos rokundas, ir prasidėjo nepaprasti ergeliai taip toli žengt, kaip kad Plymouth'o žmonės man pasakojo, pakurstęs kuningas, kad ir lietuviai iš krautuvės ant bargo išėmę, Juozui nieko nemokėtų. «Vienybė Liet.» tapo apšaukta bedievišku laikraščiu, kad katalikai nuo jos tolintųsi; iš krautuvės inėmus bedieviui reikia ne mokėti; grieko nēr! Tai antras skaudus smūgis. Krautuvė bankrūtino, ir «Vien. L.» jau ant kapo krašto stovėjo; bet, ant laimės, a. a. Juozas suspėjo perleisti laikraštį dabartiniams leidėjams—J. J. Paukščiui ir kitiems; tuomi bedieviška «Vienybė» į kapus liko nenukritusi, bet ją palaikyti, turint nemažai priešų, naujiems išleistojuoms buvo gana sunku.

Tęsiama 7 psl.

TAMÁS ASTRAMBKAS.

Vienas iš seniausių veikėjų Amerikos lietuvių dirvoje, «Vienybės Lietuvninkų» sandarbininkas po tikrojo vardo ir po pseudonimais: «Trupinėlio Pažįstamas», «Kvietiš-kėnas» ir daugybe kitų. Vienas iš ilgiausiai dirbusių S. L. A. labui, buvęs ilgai jo centralinėje valdyboje ir rėdęs savo laiku jo organą. Dabar gyvena Philadelphiaje.

Lietuvos leidiniai kitataučiams

EDVARDAS ŠULAITIS

Lietuvoje vis pasirodo daugiau leidinių, skirtų ne vien tik lietuviams, bet ir kitataučiams -- Lietuvoje višintiemis turistams iš kitų kraštų ar bendrai -- kitų valstybių gyventojams.

Pradžioje šie leidiniai, be išimties, buvo vaizdinio pobūdžio -- albuminės knygelės, atvirukai, išspausdinti 3-4 kalbomis. Dabar išleidžiama ir kitokių leidinių, nors jie visi savo apimtimi yra gana maži, kuklūs.

Gana gražus, pateikias kitataučiu skaitytojui nemaža medžiagos apie išvidinę lietuvišką architektūrą (interjerą) yra arch. J. Minkevičiaus paruoštas leidinėlis, išleistas anglų ir vokiečių kalbomis: "Soviet Lithuanian Interiors"; "Die Interieure der Litauischen SSR."

Ši 32 pusl. gausiai iliustruota knygelė parodo lietuvių architektų laimėjimus, kurie ne vien tik gerai yra vertinami pačioje Lietuvoje, bet ir Sov. Sąjungoje yra pastekę teigiamo pripažinimo.

Skaitytojai čia yra supažindinami su broliu A. ir V. Nasvyčių Neringos kavinės Vilniuje išvidiniu projektu, V. Užinskaitės vaikų kavinės Kaune "Pasaka" projektu ir daugeliu kitų.

Čia randame sužymėta apie 50 lietuvių architektų ar dailininkų, kurie šiomis dienomis yra pirmaujantieji interjero srityje. Be jau minė-

ty, dar yra pažymėtini: A. Brusokas, D. Juchnevičiūtė, V. Ločeris, J. Gyltė, B. Stiklerytė, E. Urbonienė, A. Stapulionis, V. Batisa, A. Dičius, A. Mikėnas, V. Cukermanenė, E. Cukermanas, V. Beiga, L. Stapulionienė, J. Prapuolenis ir kt.

Knygelė išleista 1963 m. Vilniuje; spausdino K. Poželos spaustuvė; kaina 0,30 rb. Leidėjas nepažymėtas.

APIE VILNIAUS PILĮ

Kitas leidinys, tik jau istorinio turinio, liečia Vilniaus aukštutinę pilį. Jis talpina tekstą 5 kalbomis: lietuvių, rusų, lenkų, anglų, vokiečių. Lietuviškas pavadinimas: "Vilniaus aukštutinė pilis."

Lietuviško teksto (kitomis kalbomis patalpinti tekstai yra šio vertimas) pradžioje yra rašoma: "Senoji Vilniaus panorama puošia ant aukšto kalno stūkstanti pilis. Jos neaplenkia nė vienas Tarybų Lietuvos lankytojas. Pilis, kurios bokšto viršūnėje visada plevēsuoja respublikos vėliava, -- vertingas, vaizdžiai atspindintis senąją statybos techniką architektūros paminklas. Jis glaudžiai susijęs su Vilniaus ir visos Lietuvos istorija."

R. Batūros paruoštame leidinyje yra gausu pilies nuotraukų, piešinių, brėžinių. Jį išleido Mintis Vilniuje, 1964 metais; kaina 0,15 rb.

Labai keistas šio leidinio formatas: siauras ir ilgas. T. Bakmano spalvotos nuotraukos nė savo technika, nė parinkimu akies labai nežavi.

NAUJI VILNIAUS VAIZDAI

Pats didžiausias iš šio pobūdžio leidinių yra Vilniaus vaizdų spalvotas albumas su įžanga lietuvių, rusų, lenkų, vokiečių, anglų, prancūzų kalbomis.

Šio leidinio įžanga grynai propagandinė, nes jis, be abejo, skiriamas tik turistams, o ne mokslo žmonėms. Viena vietoje kalbama apie naują šių dienų statybą Vilniuje:

"Šiandieninio Vilniaus, turinčio jau daugiau kaip 270 tūkst. gyventojų, panorama bėdijoms ne tik senamiesčio gatvelės ir stogai. Dabar miesto veidą puošia dešimtytis naujų didžiulių gamyklų, iškilusių Žemuo-siuose Paneriuose, N. Vilniuje, šilaurinėje jo dalyje", ir t. t.

Albumą išleido Valstybinė Politinė ir Mokslinė Literatūros leidykla 1963 m. Vilniuje. Kaina 1 rb.

Prie šių leidinių dar galima paminėti vieną mažutį leidinėlių vien tik lietuvių kalba -- A. Spelskio, -- "Vilniaus baroko perlas", pilną gražių vaizdų iš senojo Vilniaus architektūrinių paminklų, kurie yra taip artimi ir mieli lietuvių širdžiai.

Moksleiviai puošia V. Krėvės gimtinę

Barokinis Vinco Krėvės portretas

Vilniuje išeinantis Lit. ir Menas rašo, kad moksleiviai papuošė Vinco Krėvės tėviškę netoli Merkinės.

K. Ambrasas rašo: „Pralinksmėjo, atgijo Merkinės miestelis, kai prieš mėnesį čia atvyko Vilniaus Valst. vidurinės meno mokyklos-internato moksleivių grupė. Nenuostabu, kad jie atvyko į šį ramųį gajų ir ir smėlingų kalvelių kraštą — praktika būna kiekvienais metais. Tačiau šiomet ji skyrėsi nuo kitų tiek savo pobūdžiu, tiek ir rezultatais.“

Grupės vadovui skulptoriui Alfonsui Ambrazioniui pasiūlius, praktikantai nutarė papuošti Lietuvos literatūros klasiko Vinco Krėvės gimtinių, esančių netoli Merkinės, Subartonų kaime. Padėdami Merkinės vidurinės mokyklos-internato direktoriaus J. Garnevičiaus, jie po ilgų ieškojimų surado didžiulį šakotą drūtmedžio kamieną. Krano ir traktoriaus pagalba išrovė stuobri, praktikantai atgabeno jį rašytojo sodybon. Konkurso keliu išrinkus geriausiai nupieštą V. Krėvės portreto eskizą, moksleiviai su dideliu pakilimu pradėjo jį įkūnyti medyje.

Prabėgo keliolika dienų, ir Subartonyse, prie gimtosios rašytojo pirkios — būsimojų muziejaus išaugo įdomi skulptūra — barokinis V. Krėvės portretas, sukurtas šakotame medžio kamieno. Jo apačioje, tarsi neperskaitytos knygos viršelyje, švietė rūpestingai iškalto raidės: „Vincas Krėvės tėviškė“.

Zinia apie gražų vilniečių moksleivių darbą plačiai pasklido apylinkėje. Vinco Krėvės sodžiun ėmė dažniau užsukti ne tik ekskursantų būriai, bet ir valstiečiai iš gretimų kaimų. Apžiūrėjusi iš visų pusių V. Krėvės portretą, viena senutė, kuri gerai pažinojo rašytoją, linguodama žilą galvą, pasakė: „Nedidelio ūgio žmogus buvo, bet šviesia galvą turėjo.“

Vidurinės dailės mokyklos moksleiviai, mokslo metais išklause teorinį skulptūros kursą, dabar naudingai pritaikė savo žinias praktikoje ir paliko Subartonyse nevienadienę atmintį. Tik būtų gerai, kad gražiai pradėtas rašytojo gimtosios sodybos tvarkymas būtų galutinai užbaigtas. Juk valstybė jau išskyrė nemaža lėšų pirkios-muziejaus perstatymui, tačiau muziejui skirti kambariai iki šiol tebestovį pustuščiai, ir turistai, lankytojai nedaug ką sužino apie rašytojo asmenį, pasigenda vitrinų, apyvokos daiktų, baldų, kuriuos nesunkiai būtų galima atgabenti iš Vilniaus. Subartonų lankytojai — rašytojo artimieji, pažįstami, visi jo kūrybos mylėtojai džiaugtųsi, jei V. Krėvės sodyba-muziejus būtų baigtas tvarkyti.“

Naujausioji „Miss Lithuania“ — Irene Thomas, 18 m. amžiaus, išrinkta gražule Stuko radijo piknike, rugp. 2 d. įvykusiame Jamaica, N. Y. Ji yra vienybietės M. Tamašauskienės anukė. Ji su tėvais Alfredu ir Marija Thomas gyvena Maspeth.

IŠ VIENYBĖS PRAEITIS

Atkelta iš 6 psl.

Laikui bėgant, tačiau «Vienybė Liet.» ir jos leidėjai atkuto, ir šiandien sulaukė savo 25-metines sukaktuves gyvavimo tarp Amerikos lietuvių, nešant aniems, pagal išgalę, apšvietos peną.

Prie «Vien. Liet.» jubilėjaus, nepaisydamas: ar «Vienybė Liet.» buvo katalikiška ar laisvamaniška, nors apyčiuoms nurodau, kokiais keliais einant seniausias laikraštis, ką ir kaip nukentė, kol sulaukė savo jubilėjų. Ir aš, kaip senas iš anų laikų žmogus, siunčiu ir prisegu jubiliantės vainikan iš keleto žodžių kvietką, linkėdamas tvirtybėje sulaukti ir antrą jubilėjų.

Anuometinis «Vienybės Liet.» korespondentas «Pažįstamas Trupinėlio» (T. Astramskas.)

MIKAS ALYTA.

Seniausias „Vienybės Lietuvninkų“ darbininkas, kaip raidžių statytojas, ir sandarbininkas.

Man gyvenant Shenandoah, Pa. tame laike, 1886 m. kada išėjo iš-po spaudos pirmas numeris

«Vienybė Lietuvninkų», turėjau progą su pirmu numeriu susipažinti. Gavęs į rankas pirmą num. «V. L.» sklaidžiau lakštus, skaičiau ir maniau sau: kad ir menkos vertės, bet visgi ima džiaugsmas, kad ir lietuviškas laikraštis jau išeina Amerikoje. Man persikėlus į Plymouth'ą, Pa. dar 1886 metų pabaigoje, netrukus pakvietė mane velionis J. Paukštys prie «Vienybės-Lietuvninkų» už statytoją raidžių. Pradėjau dirbti prie «Vienybės Liet.» nuo 1888 m. ir padėdu dirbti dar «Jubilėjinį» numerį. Taigi per tiek laiko esu patyręs ką gero nuveikė «Vienybė Liet.» dėlei lietuvių Amerikoje gyvenančių. Pirmiausiai, atskyrė lietuvius nuo lenkų, tas įvyko per agitaciją «Vienybės». Toliaus, per ilgą laiką tarnavo ir dabar tarnauja visokioms organizacijoms, kaip tai: S. L. A., T. M. D. ir L. S. S. Šioji paskutiniai atsimoka «Vienybei» už jos triušą, tai boykotais, tai prakalbose draudžia skaityti ir visokias agitacijas daro prieš «Vienybę». Perkentė bertainį šimtmečio «Vienybės» visokias audras, lai būna jai antras bertainis šimtmečio lengvesnis!

Šiandien sukakus 25 metams «Vienybei Lietuvninkų», kuri veikė per tą laiką lietuvių labui, sudėdu jai savo širdingus linkėjimus ir linkiu kad antrasis šimtmečio bertainis būtų daug lengvesnis už pirmąjį.

M. Alyta.

«Wienibe Lietuwninku» iš Plymouth, Pa. pateko į mano rankas pirmu kartu rugpiučio mėn. 1886 metuose. Gavau du numerius nuo Jono Paukščio (velionio Juozo brolio) iš Naujininkų, Pajevonio parapijos. Pradžioje spalinio mėn., tų-pat metų, pradėjau «Wienibe Lietuwninku» gaut kas savaitę; parėdavu j Misiškius pas Hansą Geležiūną, Prūsų Lietuvoje, parubežyje, ir kas nedėdienis Geležiūnas arba jo žmona, Elzė, atnešdavo man per sieną į Vištytį.

Garsas apie «Wienibe» pasklido po apylinkę; daugelis žmonių stebėjosi ir noriai skaitė «Wienibes» skiauteles, duodami vietą kitam «gazietais iš Amerikos» iki suplyštant.

Taigi yra 25 metų sukaktuves, kaip «Vienybė Lietuvninkų» vedė ir veda lietuvius prie idėalo, įvai-

PETRAS MIKOLAINIS.

Vienas iš seniausių „Vienybės Lietuvninkų“ sandarbininkų, o laikotarpiuose (1897—1900 ir 1902—3 metais) buvęs jos redaktorium, tai pagalbininku. Žinomas veikėjas S. L. A. ir T. M. D. organizacijose, išleidėjas keliolikos geresnių lietuvių kalboje raštų. Dabar užima urėdišką vietą ant Ellis Island, imigracijos įstaigoje.

riais keliais, pagal išgalę jos redaktorių, kurių skaitliuje ir man teko dalyvumą imti. «Vienybė» yra nuveikusi daug prakilnių darbų pakėlime mūsų tautiškojo susipratimo, ir užmirstant silpnais puses — linkiu «Vienybei» pasekmės ir šventimo 50 metų sukaktuvių su didesne nauda lietuvių visuomenei.

P. Mikolainis.

Sekančiame numeryje apie
J. J. Paukštį ir
Joną Mači-Kėkštą.

PER 30 METŲ NETURĖJOM TOKIO

LAIKRAŠČIO, KAIP VIENYBĖ

Dar vis atmenu tą popietę, kai gerb. Bachunas, lankydamas Buenos Aires, rodė gražius Margučio filmus. Dabar sukanka metas laiko, kai Buenos Aires lankėsi Vienybės redaktorė Salomėja Narkėliūnaitė, kuri ne tik parodė taip įdomių iš Lietuvos filmų, kurių visi norėjome matyti, bet taipgi iš Vokietijos ir kitur, bet ji asmeniškai aplankė daugybę Argentinoje gyvenančių lietuviškų šeimų.

Ji jautriai lietuviškai prašneko į mus lietuvius, ne į sroves, ir ekonominę mūsų aplinką jai problemos nesudarė. Taip patyriau jos lankymosi metu ir skaitydama aprašymus apie Argentinos lietuvius.

Supratau, kad Vilniaus krašto lietuviai, atskirti nuo Lietuvos ir padovanoti kitai tautai Lietuvos nepriklausomybės laikais, kentėję okupaciją ir skurdą - yra labai išsiligę savųjų ir moka įvertinti savas gėrybes, savokalbą ir vieningumą. Šito Vienybės redaktorės žygio proga jau metas laiko Vienybė pasipuošus ir lanko mūsų sodas Argentinoje.

Kuomet mūsų jaunimas gimęs mūsų pasirinktame krašte, jame kartais pasireiškia atsparumo ir nelengva pripratinti, kad jungtusi į lietuvišką būrį.

Buvo tėvai, kurie lankė Lietuvą, veždamies su savim mažytę dukrelę - Lietuvą pažinti. Tėvų gimtas kraštas mažytės širdin įsmigo, gal Gedimino kalnas su visais padavimais, ar artojų liūpūrenta žemė, gražiai tolimose nusidriekusi miesteliai, kaimais ir vienkiemiais, ar gal mūsų seselių kasdieniniai vargai.

Pasižadėdama Lietuvai padėti kuo nors, šlandien ji - V. Vaivadaitė - Tysliavienė, tęsdama savo vyro poeto ir redaktoriaus Juozo Tysliavos darbą, skleidžia į lietuvišką pasaulį brangų lietuvišką spausdintą žodį, atjaucia žmones, ieškodama suėjimų su jais, domisi krašto kultūros egzistencija, pateikdama žinių Vienybės skaitytojams.

Aprašymai apie Lietuvą Argentinos lietuviams brangiausia medžiaga sudaro, daug kas Vienybę saugo kaip brangų turta. Tautiškai Vie-

nybė pajudėjus iškėlė patrijotus vertelgas, dabar jie pulkuoja, užvedę kovą prieš Vienybę, drumsdami visuomenę.

Bachunas pas mus daug knygelių pardavė ir tas įrodo, kad Argentinoje yra geri lietuviai, remia tautietį praeivį. Savo sunkiom sutaupom turime įsigiję kultūrinius rūmus pačiam Buenos Aires mieste ir kitur, kur tik didesnė lietuvių grupė gyvena.

Argentinos lietuviai nori didesnio kontakto su Šiaurės Amerikos lietuviais. Per trisdešimt metų neturėjome tokio laikraščio, kaip dabartinė Vienybė. Ji turi gyvuoti mūsųose, lietuviui taip brangia lietuviška tema! Buvo sunku pergyvent patarimus iš kitų redakcijų, ar privačių laišku: "Neimkit Vienybės, jos niekas neskaito". Sarma, vyreliai! Lietuviai būkime vieningi, duokim dirbti tam, kas gabumus turi ir supranta ir paryškės artimo meilė ir mūsų galybė - VIENYBĖ TEŽYDI!

Marijona N. Tumlienė

Buenos Aires
Liepos 26 d. 1964 m.

Marijona N. Tumlienė iš Buenos Aires

MUNCHENO MOTERŲ KLUBO pastangomis, užsakyta Oldenburgo vokiškoje audykloje didesnis kiekis tautinių drabužių ne tik Vokietijos, bet ir JAV moterims.

Jeil dar atsirastų norinčių įsigyti taut. drabužius, galima kreiptis į Muncheno Moterų Klubą sekr. A. Grinienę, 8 Munchen 54, Kristallstr. 8/L. Bet Muncheno Moterų Klubas gali tarpininkauti tik tuo atveju, kai susidaro bent 8 taut. drabužių užsakymai. Moteriškų taut. drabužių kainą - apie 170 DM. Galima užsisakyti ir vyriškų taut. drabužius.

* BRONĖ SPŪDIENĖ iš New Yorko, pasipuošusi tautiniais drabužiais, dalyvavo SLA suvažlavimo bankete Wilkes-Barre, Pa. Nelė Bayorienė, vadovavusi banketo programai, savo ir Seimo Rengimo vardu jai už tai dėkoja. Ji rašo: "Jūs nušvietėt mūsų banketą."

Vilniaus Tallat-Kelpšos muzikos technikumui studentai koncertavo Ukrainos Užgorodėje, padainuodami lietuvių ir ukrainių dainų, bei klasikų ir rusų kompozitorių.

AUSTRALIJOJ GIMĖ PARODOS ŽENKLELIS

Konkursą laimėjęs Pasaulinės Parodos ženklelis.

Pasaulinės Parodos New Yorke Lietuvių Dienos ženkleliui pagaminti Konkurso Komitetui yra malonu pranešti, kad \$100 premija buvo paaukota New Yorke Lietuvių Gydytojų Draugijos, kurios pirmininkas yra dr. Vytautas Avižonis. Premija buvo pasiūsta konkursą laimėjusiai Rūtai Kavaliauskaitė iš Sydneyjaus, Australijos.

Rūta Kavaliauskaitė gimė Klaipėdoje prieš pat karą. Kartu su tėvais 1944 metais ji pasitraukė iš Lietuvos į Vokietiją. Su tėvais gyveno britų zonoje, Uchtėje, kur ji lankė lietuvišką mokyklą. Iš ten kartu su tėvais emigravo Australijon, kur Sydney Universitete dabar baigia savo studijas, specializuodamasi medicinoje ir mikrobiologijoje. Ji domisi muzika, piešimu, skulptūra ir literatūra.

Nors labai apkrauta darbais, Rūta randa laiko dainuoti lietuviškame chore Sydneyje ir dalyvauti kitoje lietuviškoje veikloje. Aple varžybas ji sužinojusi iš "Mūsų Pastogės." Nuoširdžiai sveikiname šią jauną lietuvaltę už jos kurybingumą.

Konkursui buvo įteikti 24 įdomūs ir gerai atlikti projektai. Dalyvavo šie asmenys: Antanas Beleska, iš Chicago, Ill.; Rūta Kavaliauskaitė, Sydney, Australia; Rymas Manomaitis, Boston, Mass.; J. G. Rūtenis, Merrick, L. I., New York; J. Subačius, Richmond Hill, New York; Č. Tamašauskas, Philadelphia, Pa.; J. K. Vyšniauskas, Phoe-

nix, Arizona; Alexandras A. Zalpys, Chicago, Ill.

Dailininkų vardų nebuvo matyti ant piešinių. Iš 16 Konkurso Komiteto turinčių teisę balsuoti narių 8 pasisakė už Rūtos Kavaliauskaitės projektą.

Tasai projektas vaizduoja dvi spygliuota viela surištas rankas, maldingai kylančias iš kraujo klanu, tarp rankų - mūsų trispalvė. Žallame fone auksinėmis raidėmis aplinkul įrašyta: "New York World's Fair 1964-1965 Help to Free Lithuania."

Rūta Kavaliauskaitė

Paauksuoti ženkleliai bus parduodami Lietuvių Dieną Pasaulinėje Parodoje. Juos galima įsigyti paštu, siunčiant mažą auką \$1,00, Helen Kulber arba kitų komiteto narių, įgalintų draugijų ir asmenų adresu. Užsakant, prašoma nurodyti kokios rūšies ženklelio pageldaujama: su sraigteliu (tie tack), su segtuku (safety catch pin), ar su grandinėle (link for charm).

Gautas pelnas eis padengti milžiniškomis išlaidoms, susidarusioms ryšium su Lietuvių Dienos programa sekmdienį, rugpjūčio 23 d.

Jau daug ženklelių išleista per Amerikos Lietuvių Kongresą Washington, per SLA seimą Wilkes-Barre, per lietuviško kryžiaus šventini-

mą ir lietuvių dieną New Jersey paviljone, Moterų Vienybę išvažlavimą, Lietuvių Bėndruomenės New Jersey apygardos per lietuvių dieną ir kitom progom.

Lietuvių Dienos programa vyks Singer Bowl, Programa įvyks toje pačioje aikštėje, kur yra 17,000 vietų žiūrovams. Latvių Diena turėjo mažesnes patalpas, bet svečiai netilpo. Lietuviai turėtų taip pat visas vietas užimti.

Dėkojama visiems laisvojo pasaulio lietuviškiems laikraščiams ir radijo programų direktoriams, skelbusiems apie konkursą ir jame dalyvavusius dailininkus. Nuoširdžiai dėkojama už premijai paskirtus pinigų New Yorko Gydytojų Draugijai.

Taipgi dėkojama visiems, kurie prisidėjo kuo galėdami, ypatingai aukomis. Kas dar pamiršo savo auką pasiūsti, teparašo čekį "Lithuanian Committee for the World's Fair" vardu ir tepasunčia -- A. Setikas, arba -- Helen V. Kulber 317 -- 84th Street, Brooklyn, New York 11209.

Dail. komiteto pirmininkė

GINTARAS Lietuvos auksas

Ivairiausios gintarinės dovanos vyrams ir moterims prieinamiausiomis kainomis

AMBER GUILD LTD.
80-19 31st Avenue
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Tel. HA 9-5835

Pasiekama: auto iki 31 Ave. Northern Blvd. IND subway iki Roosevelt Ave. IRT iki 74 St. Port Bus iki 31 Avenue.

E. Povilanskienė kalba neseniai įvykusiame Moterų Vienybės metiniame vasaros pobūvyje Sūnų rezidencijoje Brooklyne. Kairėje - E. Puodžiuvienė ir M. Dirženė.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Forest Park 80-46 JAMAICA AVE WOODHAVEN, N. Y.

BARAS - RESTORANAS

Naujoje nuosavybėje

Savininkai: JULE BALTAITIENĖ IR SŪNUS RAY WHITE

Telkiami Polaidotuviniai pietūs.

Tel. VI 6-9820

LIETUVOJE

Lietuvos Mokslų Akademija ties Salako ežeru (Zarasų rajone) įrengė vasaros stovyklą 70-čiai akademikų. Zarasų apylinkėje panašią stovyklą planuoja įsirengti ir Dinamo sporto draugija.

Elmininkų bandymų stoties darbuotojai prieš 2 metus gavo penkis naujus daugiabučius namus. Butai, sakoma, gražūs, gerai įrengti, su visais patogumais, tik -- nėra vandens ir vandentiekio. Vandeni gyventojai turi atsinešti iš už pusės kilometro!

Vienas vilniecis nusiskundžia, kad jau dveji metai krautuvėse ieškąs kalkių nusipirkti pataisyti savo namelio sienas ir -- niekur neranda.

Kauno mėsos kombinata susekta įvairių kombinacijų. Pereitais metais kažkur dingo 50 tonų mėsos, bet tarnautojas Daunys įsigijo Volgos tipo automobilį, Maskvelis nusipirko namą, Urbaitienė atšventė neseniai pasistatyto namo įkurtuves. Prieš 2 metus iš mėsos kombinato buvo "iškombinuoti" direktoriaus pavduotojas Vangas ir mėsos įvertintojas Tamašauskas. Finansų ministerijos valdininkai klausia: "Sukčiai išvalyti, bet sukčiavimas?"

Vilniaus gelžinkelio stotyje įrengta automatinis informatorius: paspaudži guziką, atsiveria knyga su metalo lapais ir keletas čia mato, kada jo norimas traukinys išeina, kiek bilietas kainuoja ir kada į trokštamą kitą stotį nueina. Bagažui saugoti yra kitas automatas: įmeti 15 kapelkų, susidara 4 numerių kombinaciją ir ją užrakinti laisteliu. Atrakinti gali tik tavo pasirinktų numerių kombinacija -- kaip Amerikoje "seifai".

Vilniuje įvyko jau 28-tas modelių lėktuvėlių varžybos. Trečiuoju aukso medalį laimėjo spaustuvės mechanikas V. Rimkaitis už vadinaimą pilotažinį lėktuvėlį. Kaunėčiai studentai V. Davidonis ir J. Gudiliauskas laimėjo pirmą dovaną už savo modelį lenktyniavimo klasėje. Jų lėktuvėlis per 7 min. nuskrido 10,000 metrų. Greitumo klasėje laimėjo S. Nugaras -- jo lėktuvėlis skrido 144 km per val. greičiu.

RIO DE JANEIRO LIETUVIŲ TARPE. - Buvusioje Brazilijos sostinėje Rio de Janeiro gyvena apie 50 šeimų lietuvių. Dalis jų pozuoja šiai fotografijai po šv. Mišių birželio 28 d. Iš kairės: buvęs prekybininkas Saurusaitis, tarnybos reikalais iš Washingtono atsiųstas B. Aušrotas, kurs rudenį grįžta į JAV, viešnia iš Amerikos B. Zalatorienė, I. Dubauskas, kurs už poros mėnesių ruošiasi atvykti į Chicago ir dirbti kaip spaustuvininkas, V. Aušrotienė, švedas Mobergas, buvęs Lietuvos konsulas Brazilijoje prieš karą ir E. Petraitis. Pastarasis dirba anglų Loydo draudimo bendrovėje.

Vyt. Zalatoriaus nuotrauka.

Brazilija kankina infliacija ir konstitucija

VYT. ZALATORIUS

Revoliucinei gen. K. Branco vyriausybei Brazilijoje per keturius mėnesius nepasisekė sulaikyti infliacijos, kuri prasidėjo kairiojo prezidento Z. Gularo valdymo metu.

1962 m. pradžioje doleris tebuvo 350 kruzėirų; 1964 m. liepos mėn. oficialus kursas jau buvo 1295 kruzėirai už dolerį. Tas reiškia, kad visos prekės smarkiai pabrango, santaupų ir atlyginimų vertė nukrito.

Politiname fronte revoliucinė vyriausybė ir jos buvę rėmėjai buvo smarkiai susi-

ginciję dėl prezidentinių rinkimų datos. Žymiausias kandidatas -- prezidentus, Gana-varos valstijos gubernatorių K. Lacerda, norėjo, kad rinkimai įvyktų kitais metais, spalio mėn., kada būtų pasibaigęs nuversto Gularo terminas. Tačiau kariškių dauguma ir įtakingų Minas Gerais ir Sao Paulo valstybių gubernatorių perkalbėjo parlamentą revoliucinę valdžią pratęsti iki 1966 m. spalio mėn.

Šiuo metu konstitucija yra suspenduota ir kraštas valdomas gerokai pravaltyto parlamento ir vyriausybės dekretais.

Kovai su infliacija vyriaus-

sybė renka aukas iš gyventojų. Sao Paulo lietuviai liepos 5-tą įteikė 570,000 kruzėirų dovaną. Sv. Juozapo parapijos choras ta proga padainavo per televiziją, o veikėjas J. Balčius pasakė antikomunistinę kalbą -- proga propagandai, kokios Amerikos lietuviai niekad negauna.

Brazilijos lietuviai turi svorį savo valstybėje. Pvz., kitais metais, vasario 16-tą, Sao Paulo miesto teatre, kurį galima palyginti su tokiomis pastatais kaip Metropolio operos rūmai New Yorke, įvyks Pietų Amerikos lietuvių kongresas. Salė jau gauta už mažą atlyginimą.

Sv. Juozapo bažnyčios vikaras kun. dr. A. Millus yra susižavėjęs Brazilija.

Tai didžiausia katalikiška valstybė pasaulyje -- sako jis. -- Ji du kartus buvo pasaulio futbolo čempionas. Perna Brazilijai buvo pasaulio grožio karalaitė. Brazilija eksportuoja daugiausia pasaulyje kavos ir geležies rūdos. Jūs, amerikoniai, saugokit Braziliją, kaip savo aki. Remkit jos revoliuciją. Duokit dolerių. Brazilijos didelė ateitis. Jei ji nueitų su komunistais, tai sekančią

dieną visos kitos P. Amerikos valstybės ja pasektų.

Gal kun. Millus ir tiesą sako. Brazilija yra tik truputį mažesnė už JAV, turi 80 mil. gyv. ir pasakiškus žemės turtus.

Vilniaus burmistras J. Vildžiūnas ir penki kiti vilniečiai, įmonių direktoriai ar partijos pareigūnai, lankė Rytų Vokietijos Erfurtą, norėdami susipažinti su vokiečių skaičiavimo ir rašomųjų mašinėlių gamyba. Atlankė ir statybinių medžiagų dirbtuves bei naujai statomų namų kvartalus.

Ray's LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELĖ MISIŪNAI

Įvairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai. Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Tel. Virginia 3-3544

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW MAZEIKA
Savininkas

80-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: Virginia 9-3112

GĖRIAUSIAS

INSURANCE ir REAL ESTATE

PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

Haven Realty

JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ISTAIGA

Patarnauja perkant ir pardodant namus, įvairiuose apdraudimo reikaluose, užpildant (Income) čekius.

ANDRIUŠIO TRAVEL BUREAU

Parduoda bilietus visoms susisiekimo priemonėms į visas pasaulio vietas. Money Order.

87-08 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN, N. Y.
Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. v.

Vienybės kaimynė Alice Karvelienė su savo svečiais viename vasaros pobūvyje jos rezidencijoje. Iš kairės sėdi jaunoji Karpovičiūtė, Alice Karvelienė, M. Matulevičienė, Čekai. Stovi: V. Juodytė, Karpovičienė, R. Povilauskas, Matulevičius, Povilauskienė ir dail. J. Juodis.

Kipras Petrauskas džiaugiasi menininkais

Lietuvos menininkai -- baltos solistės Genovaitė Sabaliauskaitė ir operos solistas Jonas Stasiūnas liepos 27 d. buvo Sovietų Sąjungos Aukščiausios Tarybos atžymėti TSRS liaudies artistų garbės vardais.

Kipras Petrauskas, scenos veteranas ir lietuviškos operos įkūrėjas bei tokio pat kaip ir šie titulo savininkas, Vilniaus Tiesos rugpjūčio 2 d. laidoje korespondentui yra pareiškęs:

— Džiaugiuosi -- šio žodžio per maža išreikšti užplūdusius jausmus. Aš didžiuojuosi, aš su didele pagarba žvelgiu į neramų, nelengvą šių draugų kūrybinį kelią. Tuo labiau, kad jo didžiumą teko praelti kartu, vienoje scenoje, kad šie atlikėjai augo, brenė kaip menininkai mano akyse. Jie daug dirba, ieško, labai reiklūs ir sau, ir draugams. Tie gražūs atsilieptiniai, kuriuos išgirdome, šalies sostinėje Maskvoje 1954 metais vykusioje lietuvių literatūros ir meno dekadėje, tie aukšti įvertinimai, kuriais pagerbė mūsų teatrą, ir žiurovų, ir kritikų bei scenos meistrų atsilieptiniai pastarosiose teatro gastrolėse Kremliaus Suvažlavimų rūmų scenoje, iškovoti ir jų talento, jų širdies, jų darbo jėga.

Išiliję į mūsų teatro gyvenimą, ir balerina Genovaitė Sabaliauskaitė, ir solistas Jonas Stasiūnas daug padėjo, stiprinant spektaklių meninį lygį, ypač daug pasidaravo vystant mūsų nacionalinį baletą ir lietuvišką operą. Jų kūrybinę veiklą, kupiną atkaklumo, neišsenkančios energijos, ženklino vis augantis meistriškumas, gausūs sceniniai paveikslai ne kartą suteikė pasigėrėjimą ir reikiamą vertinimą -- žiurovui, ir mums patiems, meno kūrėjams. Tai -- kūrybinis gyvenimas, pelnytai tapęs neatplėšlama, neužmirštama teatro istorijos dalimi.

Aplė 30 vaidmenų rusų ir vakarų klasikų, lietuvių ir kitų respublikų tarybinių kompozitorių baletuose yra sukūrusi balerina Genovaitė Sabaliauskaitė. Be galo lyriška, žavi moterišku švelnumu ir dvasiniu grožiu Žizel, Solvelga to paties pavadinimo baletuose, sudėtingas vyriausios dailės charakteris "Silvijoje." Kastė baletė "Ant marių kranto", Audronė ir Eglė -- kitų dviejų nacionalinių baletų herojė.

Tai tik keli pastarųjų metų kūrybinės biografijos įrašai, kaip visada sulaukė tik labai gerų atsilieptimų. Ypač daug jų parlydėjo, grįžus iš pasirodymų Maskvoje. Kūrybinėga, nerimstanti atlikėja Ge-

novaitė Sabaliauskaitė -- lygtas, permetas į mūsų teatro sceną geriausias rusų klasiškinio šoklo mokyklos tradicijas, atstovaujantis joje šio turtingiausio pasiekimais choreografijos meno pavyzdžius.

...Demonas, Mazepa, kunigalkštis Igoris, Jagas, Žermonas, Borisas Godunovas, Figaro, Margiris -- dar ilgai būtų galima vardyti Jono Stasiūno sukurtus operinių pastatymų personažus. Ir ne tik vardyti. Šie įspūdingi sceniniai paveikslai lyg gyvi išlieka atminty kiekvienam, juos mačiusiam. Jo dainavimas teikia didelį estetinį pasigėrėjimą visiems, mylinčioms dainą. Įsimenantys vaidmenys operų spektakliuose, aktyvi, nepaliantanti koncertinė veikla plačiai supažindino Joną Stasiūną ne tik su Lietuva, bet ir su visos Tarybų šalies, su užsienio klausytojais, visur pelnė jam pripažinimą ir meilę. Šiandien tai pelnytai sulaukė labai aukšto įvertinimo išratiškos -- visalaudinio apdovanojimo.

Dar kartą tariu -- iš širdies džiaugiuosi, didžiuojuosi. Šis didelis įvertinimas -- tai viso mūsų teatro kolektyvo pagerbimas, tai didelė kultūrinė šventė visai respublikai, -- pažymėjo baigdamas Kipras Petrauskas.

Leninas ir rusiškas marksizmas

Leninas mirė prieš 40 metų, o Amerikoje literatūros žurnalai jau recenzuoja net keturis vienas po kito išėjusius apie jį naujus veikalus.

Populiarių knygų rašytojas Robert Payne parašė Book of the Month klubo parinktą "The Life of Lenin." Autorius, atrodo, labai mėgsta "šamokslų" teoriją politikoje. Jam Lenino mirtį pagreitinęs Stalino šamokslas (nuodai), kaip žinoma, ir Trockis buvo linkęs manyti, kad be Stalino pirštų neapsieita. Galėjo taip ir būti, bet, yra žinoma, kad prieš mirtį Lenina išliko pora išsilieptimų smegenyse. Paskutinį pagumą laiškui padiktuoti parodė kovo 1923 m. -- dešimt mėnesių prieš mirtį.

Leninas jam "revoliucionierius profesionalas", ku, be abejo, ir buvo. Plačiai pavaizduoja jo žygius, bet palieka nepakilojęs paslapties, kodėl gi iš visų to amžiaus įvairių rusų revoliucionierių būrio pavyko ne kam kitam, tik Leninui?

Prie Stanfordo u-to Kalifornijoje veikia Hooverio vardu institutas, kuris sutelkė tūkstančius knygų ir dokumentų apie I Pas. karą. Čia politinius mokslus dėsto Europoje gimęs prof. Possony. Jis parašė "Lenin: The Compulsive Revolutionary."

Psichiatrai žodį "compulsive" mėgsta vartoti ryšium su žmogaus stipriu protiniu iškrypimu. Autorius ypatinai svarbos skiria faktui, kad 1917 m. Leninas ėmęs pinigų iš kaiserio valdžios.

Šiuo metu, kai visas atsilikęs pasaulis turi rankas nuolat atkišęs į Dėdę Samą, ar į Dėdę Nikitą, gal toks pinigų ėmimas netoks jau bausis? Tais laikais pinigų gavo ne vien Lenino bolševikų partija, bet veik visos rusų partijos. Prisimename, kad rusų-japonų karo metu Pilsudskis ieškojo pinigų ir ginklų pas japonus, pas kuriuos paramos gauti linko ir mūsų dr. Šliūpas tuomet.

Prof. Possony plačiai nušviečia visus rusų revoliucionierių tarpusavio idėjinius kivičius. Bolševikų terorui randa tėvą social-revoliucionierių Narodnaja Volla (Liaudies Valla) organizacijoje, kuri pradėjo menkėti ir sunyko po 1880 m. Vollos idėjų pradmenis gal galima rasti pas menamą rusiškojo socializmo "tėvą" -- literatūros kritiką Černiševskį, labiau "liaudininką," negu proletarą marksistą. Bolševikai vis mėgsta girtis, kad jie esą gryna, proletarinė partija. Tačiau, ar tik nėra juose stipraus rusų valstietiško priemaišo, kurį galima būtų pavadinti "mužikišku"? Iš šio priemaišo bene ir kilo teroristinės nuotaikos, kurios nesuprantamos vakariečiams socialistams, ir kurias girtaujančių rusų valstiečių tarpe savo metu pastebėjo kitas rusų literatūros kritikas Blelinskis. Tačiau ir kitas revoliucionierius, kuris didžiuojasi savo valstietišku revoliucijos pagrindu, kinas Mao, taip pat, didelis teroro mėgėjas. Bet jis, gal būt, tai dare dėl savo "azijsiškumo"?

Buvusi Lenino draugė Balabanova, kuri gimė Ukrainoje 1878 m. ir dabar yra 86 metų bei gyvena Italijoje, parašė Michigan u-to išleista "Impressions of Lenin." Ji gerai pažinojo visus Lenino

amžiaus rusų revoliucionierius, buvo keletą metų komunistų internacionalo sekretorė (iki įgrišo šio stalininis teroras ir šamokalavimas). Ji iškėlė klausimą, kodėl vakariečiams socialistams buvo neįmanoma su rusais syktu žygiuoti; anie įpratę klausimus laisviau diskutuoti ir sprendimus atviru balsavimu daryti. Rusai gi mėgo šamokalus, pagrindžius, smarkius šmeižtus, melagingą niekinimą ir kitus dvasinio išgverimo dalykus. Balabanova, tačiau, taip pat, nenušviečia to, kodėl gi Leninas, o ne kuris kitas to meto revoliucionierius, išliko virš visų.

Amerikietis Louis Fischer parašė jau ne vieną knygą apie Sovietiją. Parašė ir "The Life of Lenin." Jis pabrėžia, kad Leninas turėjo kažkokią ypatingą galią kitiems revoliucionieriams imponuoti. Atrodo, turėjęs tam tikrą intelektualinį pagumą, kuriam kiti vis nusilenkdavę. Jis vis sugebėdavo sukurti tai dienai stiprias, kad ir laikines, pažitūras, kurios užgoždavo kitas. Giliau nagrinėjant, ir laiko tekmoje jo idėjos, tačiau, kažkaip subliuška. Pavyzdžiui, jo politinio pamfletto "Valstybė ir revoliucija" retai kas atsiliepsia. Tas pats ir su jo knygele "Imperializmas."

Leninai pavyko rusų liaudies valstietišką terorui politinį suderinti su iš Vakarų Europos socialistų pasisavintu siekimu padaryti lengvesnes darbo žmonių gyvenimo sąlygas. Tokiu būdu gimė "rusiškas" marksizmas, nors Leninas tais laikais pripažino: "Zemės ūkioklausimas yra rusų valstybinio išsivystymo centras." Šiandien tai yra ir visų atsilikusiųjų kraštų siekimų centras. Visi nori "sumodernėti", sukuriant valstiečių masinę pramonę ir miestelėnišką darbą ir inteligentijos klasę. Trockis 1911 m. drožė: "Bolševikų ir menševikų kova tėra marksistuojančios inteligentijos rungtynės pasigrobti vadovavimą politiniai nesubrendusiam rusų proletarui." Už šitą tiesos žodį Leninas tuomet ant Trockio smarkiai pyko.

Be abejo, knygų rinkoje pasirodys ir daugiau knygų apie Lenina, kurios gal svarstys jo gyvenimą ir ieškos paparčio žiedo, kurio išliko virš kitų, kovojusių prieš mo gyvenimo atsilikusių carizmą. Tieslogniai Leninas gal netiek skriaudų lietuviams pridarė, kiek jo tariamas mokinyas Stalinas, tačiau, jis, kaip žinoma iš mūsų prof. Tarullo veikalo, 1918 m. išsižadėjo savo anksčiau apsisprendimo principo Pabaltijo kraštų proletarams ir pritarė sudaryti kapsukinę vyriausybę, kuriai užkarti davė ir raudonos armijos pajėgų.

Nuo šios vyriausybės, kaip žinoma, ir dabartiniai komisarai savo pradžią Lietuvoje išvedžioja. Didrusiškias imperializmas, nežiūrint kas jam vadovautų, Lenino "marksizmas" ar carų autokratija (ir gal net rusų demokratija?), atrodo, niekad nepritars politinei lietuvių, latvių ir estų nepriklausomybei. Jis vis sieks šias tautas turėti savo valstybėje, kaip "langą" į Baltijos jūrą.

V.

Winter Garden Tavern Inc.

Vyt. Beleckas, sav.

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.

(Ridgewood)

Telefonas: EVergreen 2-6440

Salė vestuvėms ir kitokioms pramogoms. Geriausias lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

REPUBLIC LIQUOR STORE

JUOZAS BRUŽINSKAS
Vedėjas

322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EV 7-2089

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.

37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-7083

C. A. Voket

(Vokietaitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Telefonas: NEWton 9-6620

Sportinės nuotrūpos

EDVARDAS ŠULAITIS

Seštasis tradicinis JAV-Sov. Sąjungos lengv. atletikos susitikimas, įvykęs liepos mėn. 25-26 d. d. Los Angeles Kolizijoje pradžiugino amerikiečius gražiais laimėjimais.

Pirmą kartą nuo šių varžybų pradžios (1958 m.) JAV nūgriebė pergale bendroje komandinėje įskaityje (vyrų ir moterų kartu) -- 187:156; taip pat geriau negu bet kada pasirodė vyrų grupėje (139:97) ir ypačingai moterų (48:59). Amerikiečiai laimėjo visus bėgimus vyrų grupėje nuo 100 iki 10,000 metrų. Tai buvo gana nelaukta, nes Amerikos atstovai buvo "atidavę" savo varžovams pergalės 3,000 m. su kliūtimis.

K. Orentas (kairėje) po 5,000 bėgimo laimėjimo Maskvoje. Greta J. anglas M. Wiggs. K. Orentas rungtyniavo ir Los Angeles, Cal.

mis, 5,000 m. ir 10,000 m. bėgimuose. Tačiau bėgimo takuose pasirodė, jog ši priešvaržybinė baimė buvo nevietoje, ir amerikiečiai parodė, kad jie "moka" nugalėti ne tik sprintuose, bet ir tolimose distancijose.

Per šias varžybas "krito" du pasaulio rekordai ir juos abu pelnė amerikiečiai: Fred Hansen šuolyje su kartimi parodė 17'4" pasekmę, o Dallas Long nustūmė rutulį 67'10". Garsusis rusų šuolininkas į augstį, pasaulinis rekordininkas Valery Brumel, nors ir laimėjo pirmą vietą, negalėjo nugalėti rekordinės augštumos 7'6" augstis buvo bandytas, bet neišveiktas: jis turėjo pasitenkinti 7' 3 1/2".

Žiurovų tarpe (jų abi dienas buvo po 55,000) bene didžiausių oviacijų susilaukė 18 m. amžiaus amerikiečio jaunuolio Gerry Lindgren laimėjimas 10 km. bėgime, kuriame jis nelaukta atbėgo pirmuoju, veikė nas aiškius favoritus rusus.

Lietuvius, be abejo, domina net 3 lietuvių pasirodymas Sov. Sąjungos komandoje. Čia mūsų tautiečiai negalėjo rimčiau pasižymėti, nes tose rungtyse, kur jie dalyvavo, buvo labai stipri amerikiečių konkurencija. Rutulio stūmime Adolfas Vařanauskas liko 4-je vietoje po pasaulio rekordisto Dallas Long, kijeviečio Viktor Lipsno ir amerikiečio Randy Matson, 1,500 m. bėgime Adolfas Aleksejūnas irgi turėjo pasitenkinti 4-ja vieta, nes ji kažkodėl pastatė bėgti šioje rungtyje, kurioje jis nėra stiprus (jo stiprumas yra 3,000 m. bėgimas su kliūtimis). Tačiau tam tikra laiką mūsiškis įstengė pirmauti, bet vistiek turėjo nusileisti pranašesniems varžovams. Čia laimėjo amerikietis Jim Greele.

Geriausiai užsirekomendavo Kęstutis Orentas, kuris neseniai laimėjo svarbias tarptautines varžybas Maskvoje 5,000 m. bėgime. Ir ši karta atrodė, jog jis pateiks

Chicagos lietuvalčių sportininkų būrelis su sporto veikėju Zigmū Žiupsniu Marquette parko aikštėje Chicagoje.

Zigmo Degučio nuotrauka

stiprią ir išpeš pergalę. Likus vienam ratui, jis dar bėgo pirmuoju, tačiau po to buvo aplenktas dviejų amerikiečių -- Bob Schul ir Bill Dellinger. Jie ir atbėgo čia sužymėta tvarka. Orentas baigmę pasiekė trečiuoju, įveikdamas rusų Piotr Bolotnikov, buvusį olimpinį čempioną 10,000 metrų bėgime. Šie lietuvių pasirodymai buvo matomi ir per ABC televizijos tinklą, kuris perdavė 3 valandų ilgumo reportažus iš varžybų.

Be lietuvių, čia varžėsi ir keli kiti pabaltiečiai. Latvija Janis Lusis laimėjo I vietą ieties metime, o estas Tein Tolp buvo III 800 m. bėgime.

Smagu buvo stebėti lietuvius, nors jie televizijoje buvo vadinami rusais, matyt, todėl kad dėvėjo uniformą su SSSR raidėmis. Varžybose, kuriose lietuvių neatstovauja Sov. Sąjungos arba individualiuose susitikimuose, lietuvių paprastai dėvi uniformas su užrašu "Lietuva" (net ne LTSR arba Lietuvos TSR).

Rungtynės Australijoje

Australijoje viešinti S. Amerikos liet. krepšinio rinktinė jau baigia susitikimus. Rašant šias eilutes, jau buvo žinomos 18 rungtynių pasekmės. Kaip ir buvo laukta, 17 iš 18-kos baigėsi lietuvių pergale. Vienas pralaimėjimas patirtas prieš Viktorijos valstijos rinktinę

Parduodama

5 kambarių namas ir garažas, labai tinkamoje vietoje savaitgalius praleisti prie pajūrio. Geros sąlygos žuvauti, Sporto žaidimai. Mastic Beach, L. I., N. Y. Kaina \$5,500. Telefonuoti 281-6872.

VIENYBĖ - geriausia dovana bet kokiai progai!

Taip pat Australijos lietuvius, kaip rašo, nelabai kaip nuteikia, jog S. Amerikos liet. krepšinio rinktinėje yra tiek daug lietuvių, kurie nekiek nekaiša lietuviškai. Tačiau, jis mini, bendras svečių iš Amerikos daromas išpūdis yra neblogas ir jų reklama Australijos lietuviams yra vertintina teigiamai. Jie tuo didžiujasi.

Paskutinės žinios sako, jog S. Amerikos liet. krepšinio rinktinė yra gavusi pakvietimą sužaisti rungtynes su Kanados olimpine rinktinė. Taip pat, kaip planuojama, ši rinktinė žais Lietuvių Dienos olimpinė rinktinė (22 d.) New Yorke prieš New Yorke Atletų-Waterburio Gintaro kombinuotą komandą.

* LIETUVOJE vis populiariau ja rugby žaidimas. Kauno Bangos ir Rygos VEF rugby komandos dvi dienas rungtyniavo Kėdainiuose. Pirmą dieną laimėjo lietviai 16:12, o antrą -- lietviai 14:6. Paskutinės dienos rungtynes stebėjo 3,000 žiūrovų.

* LIUCERNOJE (Šveicarijoje) įvykusiose tradicinėse irklavimo varžybose Vilniaus Žalgirio keturvietė valtis užėmė II vietą. Pirmą vietą iškovojo italai. Dalyvavo 11 šalių sportininkai. Lietuvių valti atstovavo: C. Jucys, P. Liutkaitis, J. Motiejūnas ir E. Levickas.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOŽAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)
423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI ĮŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

JUOZO GARŠVOS LAIDOJIMO ISTAIGA

231 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y.
EVergreen 8-9770

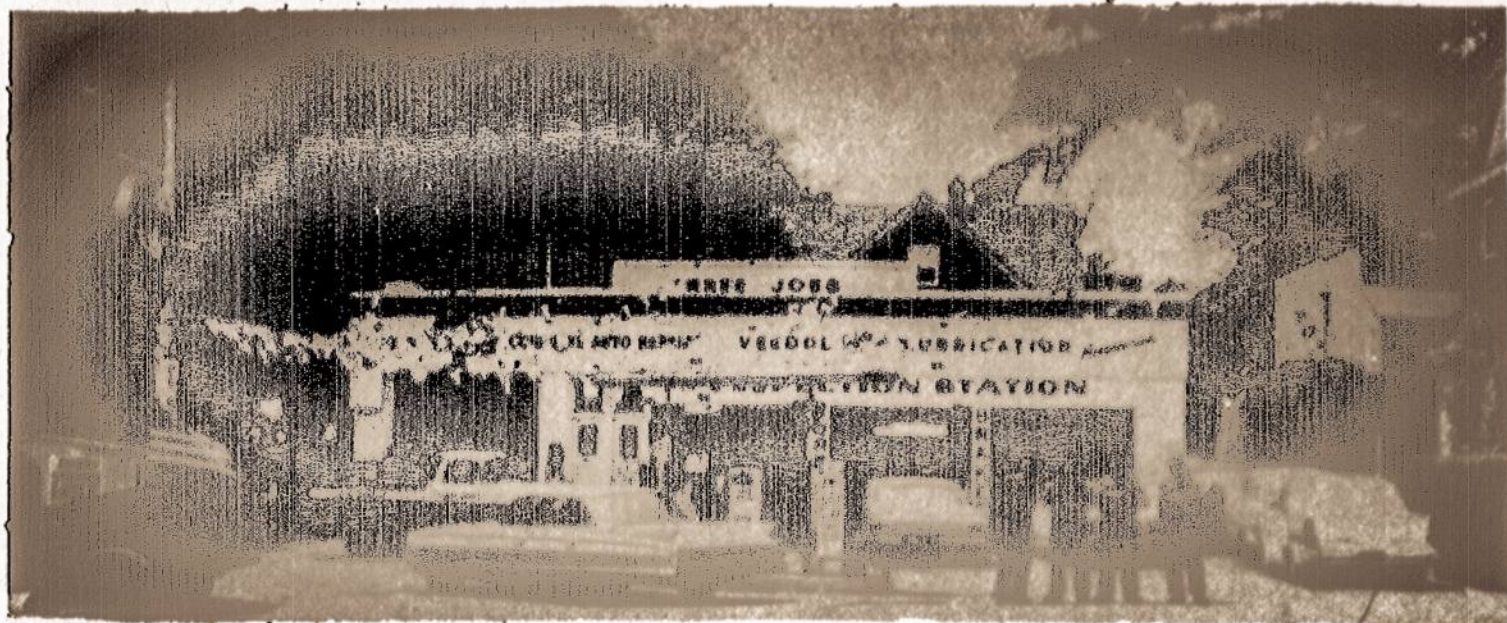
Joseph J. Garszva Anita R. Garszva
Joseph J. Garszva, Jr. John A. Pauley
LICENSED MORTICIANS

Jack D. Reamer REAMER & SON INC. Robert F. Nark

Visokios rūšies apdrauda

APDRAUDŽIAME VISOKIUS AUTOMOBILIUS, BET KOKIO AMŽIAUS VAIRUOTOJUS
175 REMSEN STREET, BROOKLYN 1, NEW YORK
Telefonai: MAIn 4-6400; Nakl BU 7-2807

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.

Telefonas: Virginia 6-9683

VIENYBĖ

* OPERETĖS CHORAS, po trumpų vasaros atostogų, vėl pradeda repeticijas, norėdamas galutinai pasiruošti Lietuvos Dienos programai rugpiučio 23 d. Singer Bowl stadijone. Repetuojama rugp. 7 d. 8 val. Bručo svetainėje, 86-16 Jamaica Ave., Woodhavene.

* DAIL. NATALIJA JASIUKYNAITĖ, sugrįžusi iš atostogų, kurias praleido Iowa ir Pensilvanijos valstybėse, lankydama savo gimines, šiuo metu rengiasi savo paveikslų parodai. Paroda įvyks The Penn and Brush galerijoje, 16 East 10th St., New Yorke, ir užtruks nuo rugsėjo 9 d. iki 23 d.

* BILL OSMANSKI, lietuvis, buvęs Chicagos Bears profesionalų futbolo komandos žvaigždė, ir Cvirkaitė, buvusi 1939 m. Pasaulinės parodos grožio karalienė, pakviesi ir tikimasi dalyvaus Lietuvos dienoje rugpiučio 23 d. New Yorke.

Per Onines pas Valaitius Brooklyne: kairėje Ona Valaitienė, dešinėje dr. Ona Labanauskaitė. Už Valaitienės - V. Tysliavienė, J. Vasiliauskas, Vasiliauskienė, St. Gabaliauskas (svečias iš Kanados) ir J. Valaitis.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Aukas stuskite: Mr. A. Šetikas, 84-11 101st Street, Richmond Hill 18, New York.

Dar kartą visus nuoširdžiausiai kviečiame į šią didžią Lietuvos Dieną ir dėkojame už aukas.

Lietuvių Komitetas

Velionė Adeline Samalionis, žinoma dainininkė, mirusi liepos 20 d. ir giliame nuliūdime palikusi vyrą Antaną ir dvi dukras - Justiną ir Joaną. Velionė buvo 46 m. amžiaus. Ji mirė Jamaica ligoninėje neilgai sirgusi.

Be vyro ir dukrų, jos liūdi du broliai: Alfredas ir Algirdas Dragūnai gyvenantieji Port Jefferson; 4 seserys - S. Trages iš Southampton, Estelle Bernotas iš Bayside, Alice Christopher iš Flushing ir Anne Sellman iš Manhattan.

Velionė buvo palaidota Pinelawn kapinėse.

* STAN MUSIAL, neseniai išrinktas "Honorary Chairman to President's Physical Fitness Program". Anksčiau jis buvo žymus St. Louis Cardinals beisbolininkas, dabar tos komandos vice-prezidentas. Sakoma, esąs lietuvių kilmės.

* 700 skaitytojų dar neapmokėjo savo prenumeratą. Vienybė maloniai prašo visus atsilyginti. Tie, kurie nemano laikraščio prenumeratą atnaujinti, prašomi rašyti administracijai.

KVIETIMAS Į LIETUVIŲ DIENĄ PASAULINĖJE PARODOJE

Lietuvių Komitetas Pasaulinei Parodai nuoširdžiai kviečia visus Amerikos ir Kanados lietuvius į istorinę Lietuvos Dieną Pasaulinėje parodoje New Yorke -- rugpiučio mėn. 23 dieną, sekma-dienį.

Į šią Lietuvos dieną suvažiuoja net 37 chorai su 1400 dainininkų ir 700 tautinių šokių šokėjai.

Lietuvių Dienos išvakarėse, rugpiučio 22 dieną, didžiulėje 69th Regiment Armory salėje, East 26th St. ir Lexington Ave., New Yorke 8 v. v. įvyks krepšinio varžybos tarp Šiaurės Amerikos ir Rytų Sporto Apygardos lietuvių sporto rinkinių.

9:30 v. v. Lietuvos Dienos programų atlikėjų ir svečių susipažinimo vakaras tose pačiose patalpose. Šokiams gros Neo-Lituanų 18 asmenų orkestras iš Cleveland, Ohio.

12 val. Vainiko padėjimas prie lietuviško kryžiaus, parodos rajone, Meditation Lane ir Avenue of Africa;

12:30 Šv. mišios už kenčiančią tėvynę Lietuvą Singer Bowl paviljone. Mišias laikys Kauno vyskupas J. E. Vincentas Brizgys;

1 val. 30 min. paradas. Parade į Singer Bowl - Lie-

tuvių Dienos dainų ir šokių festivalio vietoje, žygiuos tik dainininkai, šokėjai, ir užsiregistravusių karo veteranų bei kitų lietuviškų organizacijų atstovai su vėliavomis. Paradą lydės Bostono šv. Petro ir Povilo par. orkestras;

2 val. Lietuvos Dienos dainų ir tautinių šokių festivalis Singer paviljone.

Kalbą pasakys angliškai ir lietuviškai Juozas Kajeckas, Lietuvos Atstovas Washington.

Programai vadovaus Hollywoodo aktorė Rūta Lee Kilmonytė.

P. S. Pasitalkius blogam orui, Lietuvos Dienos programa įvykių 69th Regiment Armory salėje, East 26th Street & Lexington Ave., New Yorke.

Smulkesnės informacijos apie Lietuvos Dieną, ženklelių, brošiūrų ir vadovų įsigijimą, prašome kreiptis - nuo rugpiučio mėn. 1 dienos -- į Lithuanian Committee for the New York World's Fair, 33 W. 42nd Street, New York 36, N. Y. Room 928. Telephone (212) LA 4-6484.

Kun. dr. Stasys Valiusaitis, Lietuvių Komiteto Pasaulinei Parodai vice-pirm. ir informacijos sekcijos pirm.

Tarėsi dėl artėjančios Lietuvos Dienos Pasaulinėje Parodoje: J. Stuko radijo piknike Jamaica, N. Y. rugp. 2 d. muzikų ir veikėjų būrelis. Iš k. į d.: A. Visminas, A. Kačanauskas, prof. J. Žilevičius, Lionė Jodytė, Myk. Cibas. Stovi: J. Valaitis, Vyt. Strolia, Cibienė ir Masilionienė.